Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײַנט 8 זייטען

Najer Folksblat — פרייז 20 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 261/1256 | Łódź, Wtorek 15 listopada 1927 | פינפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג, כ' מרחשון תרפ"ח | Nr. 261/1256

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

15 יאָהר תּפיסה פאַר'ן בלוטיגען אָנפאַל.

נעכטיגער פּראָצעס אין לאָדזער קרייז-געריכט פון די בלוטיגע רויבער פון בריף-טרעגער לעוואָקאָוויטש.

פּראָקוראָר געפאָדערט טויט-שטראָף.

(—) נעכטען האָט זיך אין לאָדזער קרייז-געריכט אָפּגעשפּילט דער עפּילאָג פון דעם באַנדיטען-אָנפאַל, וועלכער איז פאָרגעקומען דעם 11-טען יולי 1927 אויף די טרעפּען פון פּיעטריקאָווער 91 אויף דעם פּאָסט-טרעגער סטעפאַן לעוואָקאָוויטש, בעת וועלכען די אָנפאַלער האָבען צוגערויבט קרוב 30 טויזענד זלאָטיס.

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק זענען געזעסען דער 25-יעהריגער זיגמונט קולאַווינסקי און דער 24-יעהריגער פראַנטשישעק מיעלטשאַרעק פאַר דירעקטען אַנטייל אינ'ם באַנדיטען-אַנפאַל און דער 22-יעהריגער וויקטאָר קולאָווינסקי א ברודער פון זיגמונט'ן פאַר נעהמען געלד פון זיין ברודער, וויסענדיג, אַז דאָס געלד שטאַמט פון א באַנדיטען-אָנפאַל.

פאַר ניין א זייגער זענען די באַנדיטען געשמידט אין קייטען אונטער א שטאַרקען קאָנוואָי געבראַכט געוואָרען אין געריכט. דער געריכטס-זאַל איז געפּאַקט מיט צושויער, צווישען וועלכע ס'געפינען זיך פיל פאַמיליען-מיטגלידער פון די אָנגעקלאָגטע. פון זאַל הערען זיך דורך דער גאַנצער צייט פון די געריכטס-פערהאַנדלונגען

שטאַרקע געוויינען פון די עלטערען,

פרויען און פאַמיליען-מיטגלידער פון די אָנגעקלאָגטע.

דער געריכטס - צוזאַמענשטעל בעשטעהט פון: פּאָרזיצענדער קאָזלאָווסקי, בייזיצענדע ווילקאָווסקי און אַלבראַמסקי. ס'בעשולדיגט פּראָקוראָר פייט. אַלס

פערטיידיגער

טרעטען אַרויס די אַדוואָקאַטען: וויענצקאָווסקי, קאָבילינסקי און צימערמאַן. צום פּראָצעס זענען אַרויסגערופען געוואָרען 32 עדות, צווישען וועלכע ס'געפינט זיך אויך דער קרבן פון באַנדיטען-אָנפאַל סטעפאַן לעוואָקאָוויטש, וועלכער שטאַמט אַליין פון יודען.

נאָכדעם ווי ס'ווערען ערלעדיגט די פאָר-פאָרמאַליטעטען לייענט דער פאָרזיצענדער דעם בעשולדיגונגס-אַקט, וועלכער שטימט מעהר-ווייניגער מיט דעם גאַנג פון דער אויספאָרשונג, וואָס מיר האָבען בפרטיות געגעבען אין נעכטיגען נומער פון „נייעם פאָלקסבלאַט", בעשליסט דאָס געריכט אויסצופאָרשען יעדען פון די בעשולדיגטע בעזונדער.

ערקלערונג פון די בעשולדיגטע.

זיגמונד קולאַווינסקי

האָט געגעבען פאָלגענדע ערקלערונגען: נאָך מיט אַנדערהאַלבען יאָהר צוריק האָט ער אויף דער פּאָסט געאַרבייט מיט א געוויסען בעאַמטען הענריק לאַסאָצקי, דער דאָזיגער לאַסאָצקי האָט זיך ביי איהם געבאָרגט 60 זלאָטיס אויף א וועקסעל און ביז לאַסאָצקי האָט פערלאָזען די שטעל אויף דער פּאָסט האָט ער איהם דאָס געלד נישט אומגעקעהרט, נאָכדעם איז קולאַווינסקי אַוועק צו לאַסאָצקי'ן א היים נאָך דעם געלד, אָבער יענער האָט איהם פאָרגעלעגט פערשידענע געשעפטען, כדי מיט איינמאָל רייך צו ווערען דהיינו: צו מאַכען פאַלשע פּאָסט-אַנווייזונגען, צו בעפאַלען א פּאָסט-טרעגער מיט געלד א. א. וו. דערביי האָט לאַסאָצקי פאַר'ן חוב געוואָלט געבען אַנשטאָט געלד א רעוואָלווער, קולאַווינסקי איז נישט איינגעגאַנגען אויף לאַסאָצקי'ס פאָרשלאַגען, אָבער פון דעמאָלס אָן איז ביי איהם פערבליבען דער געדאַנק וועגען רייך ווערען דורך עפּיס א קאָמבינאַציע.

די לעצטע צייטען האָט זיך קולאַווינסקי גאַנץ אָפט בעגעגענט מיט זיין יוגענד-פריינד דעם מיטבעשולדיגטען מיעלטשאַרעק. זיי האָבען זיך פונאַנדערגערעדט וועגען די שלעכטע צייטען און אויך מיעלטשאַרעק האָט געטראַכט וועגען בעקומען עפּיס א גרויסע סומע געלד מיטאַמאָל, צו דעם צוועק האָט מיעלטשאַרעק, וועלכער איז געווען אָנגעשטעלט ביי א קריסטליכען קצב, פאָרגעלעגט צו

בעפאַלען און בערויבען א יוד

א הענדלער פון בהמות, וואָס קומט יעדען שבת-צונאַכטס צו זיין בעל-הבית איינקאַסירען געלד, לויט די רייד פון מיעלטשאַרעק'ן האָט דער דאָזיגער יוד יעדען שבת געהאַט ביי זיך זעהר פיל געלד, קולאַווינסקי האָט מסכים געווען, און מיעלטשאַרעק האָט געקויפט א האַמער, וועלכע ביידע האָבען ענטשפּרעכענד צוגעשאַרפט און אויף קאַראַלאַ גאַס אָפּגעוואַרט דעם יוד. די דורכגעהער האָבען זיי אָבער געשטערט און דער פּלאַן האָט זיך נישט איינגעגעבען. זיי האָבען דעריבער געטראַכט וועגען בערויבען א פּאָסט-טרעגער, מתחילת האָבען זיי געוואָלט איהם שיטען זאַלץ אין די אויגען, געבען מיט א מעסער אין האַרצען, לסוף אָבער האָבען זיי זיך אָפּגעשטעלט אויף פאָלגענדען פּלאַן: פערנאַרען דורך א פיקטיווע אַנווייזונג א פּאָסט-טרעגער אויף א הויף, וואו ס'איז א קליינע בעוועגונג, דאָרט איהם בעטויבען מיט דעם געקויפטען האַמער און איהם צונעהמען דאָס געלד. פּך'הוא, מיעלטשאַרעק האָט אַוועקגעשיקט א פיקטיווע אַנווייזונג אויף א סומע פון 1 זל. מיט 20 גראָשען אויפ'ן אַדרעס פון א געוויסען יוזעף וואַרשאַווסקי פּיעטרקאָווער 165. אַלץ איז געווען צוגרייט, ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז דער פּאָסט-טרעגער, וואָס האָט געוועהנליך אויפ'ן דערמאָנטען רעוויר אָבגעטראָגען געלד איז אַוועקגעפאָהרען אין אורלויב און אויף קיין אַנדערען האָבען זיי דעם אָנפאַל נישט געוואָלט אויספיהרען. לויט די רייד פון קולאַווינסקי האָט דער לעצטער

שוין געוואָלט רעזיגנירען פון זיין פּלאַן

מיעלטשאַרעק איז אָבער צו איהם צוגעשטאַנען און דעם 10 יולי האָט מיעלטשאַרעק ווידער אַוועקגעשיקט 2 פיקטיווע אַנווייזונגען: איינעם אויף פּיעטריקאָווער 87 צו א געוויסען אַלטער און דעם צווייטען אויף פּיעטריקאָווער 91 אין שטאָדטישען מוזעאום. זיי האָבען אויסגעקליבען גראָד די נומערען פון די הייזער, ווייל דאָס זענען די ערשטע הייזער, וואו דער פּאָסט-טרעגער הויבט אָן פונאַנדערצוטראָגען דאָס געלד און דעריבער איז די טעקע מיט געלד נאָך פול.

אויף צומאָרגענס האָבען זיי זיך ביידע אַוועקגעשטעלט אויף עק פּיעטריקאָווער און אַנדזשעיאַ און אָבגעוואַרט דעם פּאָסט-טרעגער לעוואָקאָוויטש. ווען לעוואָקאָוויטש איז אַריין אין טרעפּען-הויז פון נומער 91 איז מיעלטשאַרעק צו איהם צוגעלאָפען, דערלאַנגט עטליכע קלעפּ מיט'ן האַמער, צוגעכאַפּט די טעקע און אַוועק אין קאָנסטאַנטינער וואַלד זיך פערטיילען מיט געלד. שפּעטער ווען זיי האָבען

זיך דערוואוסט, אַז לעוואָקאָוויטש לעבט

און זיי קענען נאָך פערשיט ווערען, האָבען זיי בעשלאָסען צו פאָהרען קיין אַרגענטינאַ — זיי האָבען זיך טאַקע אָנגעהויבען צו בעמיהען וועגען פּאַפּירען, נאָר אינצווישען האָט מען זיי אַרעסטירט.

אויף די פראַגען פון ריכטער, פּראָקוראָר און פערטיידיגער ענטפערט דער אָנגעקלאָגטער, אַז ער אַרבייט אויף דער פּאָסט זייט דעם יאָהר 1921, ער האָט נישט געגעבען קיין קלעפּ מיט'ן האַמער נאָר מיעלטשאַרעק, פון דעם גערויבענעם געלד, האָט ער געגעבען זיין ברודער 200 זל., זיינס א מוהמע—500 זל. געקויפט א ראָווער, 2 גאָלדענע זייגערלעך, א פּאָר שטיוועל און א פּאָר הויזען. ער האָט געהאַט אַנ'אָפּמאַך מיט מיעלטשאַרעק'ן, אַז מיט דעם צוגערויבטען געלד וועלען זיי זיך טיילען אויף דער העלפט.

דער אָנגעקלאָגטער

פראַנטשישעק מיעלטשאַרעק

אַנערקענט זיך נישט פאַר שולדיג אין וועלען דערהרגענען לעוואָקאָוויטש, להיפוך צו קולאַווינסקי'ן פערזיכערט דער אָנגעקלאָגטער, אַז אי צו דעם געפּלאַנטען אָנפאַל אויף דעם יודען, אי צום אָנפאַל אויף לעוואָקאָוויטשען האָט איהם צוגערעדט קולאַווינסקי. ער האָט טאַקע די פיקטיווע אַנווייזונגען אַוועקגעשיקט, נאָר ער האָט מתחילת נישט געוואוסט צו וואָס דאָס איז, דער האַמער האָט נישט ער געקויפט, נאָר קולאַווינסקי, און ס'איז נישט געווען איין האַמער נאָר צוויי, ווען זיי זענען געגאַנגען אויפ'ן אָרט פונ'ם אָנפאַל האָט יעדער פון זיי געהאַט א האַמער. געקלאַפּט מיט'ן האַמער אין לעוואָקאָוויטשעס קאָפּ האָט קולאַווינסקי, ווען לעוואָקאָוויטש איז שוין געלעגען אָהן בעוואוסטזיין, איז מיעלטשאַרעק ערשט אַראָב פון זיין בעהעלטעניש אויפ'ן צווייטען שטאָק. צוגעכאַפּט די טעקע מיט געלד און אַוועק אין פּאָניאַטאָווסקי פּאַרק. אויפ'ן וועג האָט ער זיין האַמער אַריינגעוואָרפען אין קלאָזעט אויף קאָפּערניקאַ 10. פון פּאָניאַטאָווסקי-פּאַרק זענען זיי אַוועק אין קאָנסטאַנטינער וואַלד, וואו זיי האָבען געמאַכט די ענטגילטיגע חלוקה פון דאָרט זענען זיי מיט אַנ'אויטאָ געפאָהרען אין שטאָט אַריין.

אויף דער פראַגע פון אַדוואָקאַט קאָציילינסקי ערקלערט מיעלטשאַרעק, אַז אין דער פּאָליציי און ביים אויספאָרשונגס-ריכטער האָט ער זיך מודה געווען, אַז ער האָט געגעבען דעם ערשטען קלאַפּ מיט'ן האַמער לעוואָקאָוויטש'ען, ווייל מ'האָט איהם געשלאָגען. מיעלטשאַרעק ערקלערט זיך, אַז קולאַווינסקי האָט איהם געזאָגט, אַז דער גאַנצער פּלאַן איז מיט'ן הסכם פון דעם פּאָסט-טרעגער אַליין, וועלכער וועט אויך בעקומען א חלק פון געלד.

דער דריטער אָנגעקלאָגטער

וויקטאָר קולאַווינסקי

אַנערקענט זיך נישט פאַר שולדיג. ער ערקלערט, אַז זיין ברודער האָט אמת איהם געגעבען 200 זלאָטעס און 3000 זל. אויסצוטוישען אויף דאָלאַרען, אָבער דער ברודער האָט איהם געזאָגט, אַז דאָס געלד שטאַמט פון א גנבה, אָבער נישט פון קיין באַנדיטען-אָנפאַל.

וואָס עס דערצעהלען די עדות.

פון די עדות גיט דער ערשטער ערקלערונגען

דער קרבן פונ'ם אָנפאַל, סטעפאַן לעוואָקאָוויטש.

פון די וואונדען איז ער אויסגעהיילט געוואָרען, ער האָט אויך צוריק געוואונען דעם זכרון און די שפּראַך, אָבער ער איז זעהר שוואַך און האָט שטענדיג קאָפּ-ווייטאָגען. ער ערקלערט, אַז דעם קריטישען טאָג איז ער אַריינגעגאַנגען אויף פּיעטריקאָווער 91, כדי אָפּצוגעבען 1 זל. מיט 20 גראָשען פון אַנ'אַנווייז. ער איז צוגעגאַנגען צו דער טיר פון מוזעאום, דאָרט איז געווען געשלאָסען, ווען ער האָט אָנגעהויבען איבערצולייענען א צעטעלע, וועלכעס איז געהאָנגען אויף דער טיר, האָט ער פּלוצלינג בעקומען א שטאַרקען קלאַפּ אין מוח, ער האָט תיכף פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין און וואָס ווייטער איז געווען ווייסט ער נישט, ער ווייסט אפילו נישט, צי ער האָט בעקומען איין קלאַפּ אָדער מעהר, קולאַווינסקי, האָט ער געקענט פון דער פּאָסט, איינמאָל האָט קולאַווינסקי אפילו געפּרובט צו געהען מיט'ן צדות א „וואָלקע", זעהט אויס, כדי אויסצופּרובען ווי שטאַרק לעוואָקאָוויטש איז, להיפוך צו די ערקלערונגען פון די אָנגעקלאָגטע זאָגט לעוואָקאָוויטש, אַז ער האָט מיט קולאַווינסקי'ן אויפ'ן הויף פון פּיעטריקאָווער 91 פאַר'ן אָנפאַל נישט גערעדט.

עדות ד"ר קלאַזענבערג

גיט איבער פאַר'ן געריכט דעם גאַנצען גאַנג פון לעוואָקאָוויטשעס קראַנקהייט, מתחילת האָט לעוואָקאָוויטש אינגאַנצען געהאַט פערלוירען דעם זכרון און שפּראַך, דערנאָך האָט ער צוריק אָנגעהויבען געזונד צו ווערען.

פּאָסט - דירעקטאָר פּלוטשעניק ערקלערט, אַז צוזאַמען מיט די טשעקען האָט לעוואָקאָוויטש אין קריטישען טאָג געהאַט ביי זיך א סומע פון 29,484 זל. מיט 10 גראָשען.

קולאַווינסקי איז געווען א דורכשניטליכער אַרבייטער. קיין שום פערברעכערישע נייגונגען האָט דער דירעקטאָר ביי איהם נישט בעמערקט. 18 טעג נאָכ'ן אָנפאַל איז קולאַווינסקי געקומען צו איהם און געבעטען אורלויב. נאָכהער האָט ער ערקלערט, אַז ער פאָהרט קיין אַמעריקאַ. אַרעסטירט איז קולאַווינסקי געוואָרען אין דער פּאָסט. קולאַווינסקי האָט פערדינט 170 זל. א חודש.

די עדות גרושטשינסקי און קאַטקאָווסקי האָבען געשילדערט אין געריכט,

(ווייטער זעה 5-טע זייט)

פלעביסציט אין לעטלאנד — בירגערשאפט
גורל פון פיל יודען אפהענגיג פון דער אפשטימונג.

ר י ג ע. (י.ט.א.) דער מלוכה-פרעזידענט האט פערעפענטליכט אין רעגי-רונגס-אפיציאז א פעראָרדענונג, לויט וועלכער די פאָלקס-אָפשטימונג וועגען דעם בירגערשאפטס-געזעץ איז בעשטימט געוואָרען אויף דעם 16-טען און 17-טען דעצעמבער. דער אויסגאנג פון דער אָפשטימונג ווערט פון דער יודישער בע-פעלקערונג דערוואַרט מיט גרויס שפאנונג, ווייל פון אויסגאנג איז אָפהענגיג דער גורל פון א גרויסע צאָהל יודען.

פאָסט-אָנווייזונגען קיין אויסלאנד.

וו א ר ש א, 14. (טעלעפאָניש).

אין דער נאָהנטסטער צייט וועט דאָס פאָסט-מיניסטעריום צוזאמען מיט דער דירעקציע פון פ. ק. אָ. צוזאמענרופען א קאָנפערענץ וועגען עפענען א פאָסט אָנווייזונג-פערקעהר מיט אויסלאנד.

אין דער ערשטער רייה קומען אין בע-טראַכט אָבמאַכען מיט עסטרייך און מיט דער שווייץ. די דאזיגע נייע רעפאָרם וועט געבען די מעגליכקייט צו איבער-ווייזען דורך פ.ק.אָ. אין ווארשא געוויסע סכומים אויף די קאנטא פון אזעלכע קאַסעס אין אויסלאנד.

אויך אין טוניס שלאָגט מען יודישע פוטבאל-שפילער.

ט ו נ י ס. 14 (י.ט.א. טעלעגראפיש)

אין שטעטיל ביזארט איז פאָרגעקומען א פוסבאל-מעטש צווישען א יודישען ספאָרט-קלוב און א ביזארטינישען קלוב.

ווען דער יודישער קלוב איז ארויס מיט א נצחון, האבען זיך די ביזאנטי-נער געוואָרפען אויף די יודישע שפילער און זיי בלוטיג צושלאָגען. פון די צו-שויער האָט מען די יודישע שפילער אויך געוואָרפען שטיינער. די פאָליציי האָט זיך פערהאלטען פאסיוו.

געוואלדיגער גאז-אויפרייס.

ל אָ נ ד אָ ן. 14 (אטע) אין פיטסבורג האָט אויפגעריסען א גאז-רעזער-וואואר מיט 5 מיליאָן קוביק מעטער גאז. 20 פערזאָן זענען דער'הרג'עט און 50 – זענען פערוואונדעט.

„באנק יהודי" פערגרעסערט איהר קאפיטאל.

י ר ו ש ל י ם, (י.ט.א.) די „באנק יהודי", וואָס איז נישט לאנג געשאפען געוואָרען א דאנק דער איניציאטיוו פון געוו. מי-ניסטער און איצטיגען גענעראל-קאָנסול פון ליטע אויפ'ן נאָהענטען מזרח ד"ר ראָזענבוים, ענטוויקעלט א גאנץ ברייטע טעטיגקייט און גרייט זיך איצט צו פער-גרעסערען איהר קאפיטאל ביז 25.000 פונט. די „באנק יהודי" גיט הלואות, וואָס ווערען גאראנטירט אויף דער הי-פאָטעק און האָט לעצטענס געשלאָסען אנ'אָפמאך מיט איינעם פון די גרעסטע לאָנדאָנער באנקען, וואָס וועט איהם געבען א מעגליכקייט בעדייטענד צו פערברייטערען זיין טעטיגקייט.

אייל-פאַבריק „שמן" אַרבייט 24 שעה אין מעת-לעת.

י ר ו ש ל י ם (י.ט.א.) די בעקאנטע אייל-פאבריק „שמן" אין תל-אביב האָט איצט איינגעפיהרט א דריטע שיכט אר-בייטער. אזוי ווי אין דער פאבריק איז איינגעפיהרט אנ'אכט-שעה'דיגער אר-בייטס-טאָג, וועט איצט די פאבריק זיין טעטיג א גאנצען מעת-לעת אָהן אויפהער.

פוילישע הלואה אויפ'ן ענגלישען גאָלד-מארק.

אין קראקאָווער „קוריער צאָדזיענני" איז אָבגעדרוקט א בריף פון לאָנדאָן. אין וועלכען עס ווערט, געזאָגט, אז אין לאָנדאָן איז דער קורס פון דער פוי-לישער הלואה געווען רעדוצירט פון 92,00 אויף 90,50; די סבה, וואָס האָט ארויסגערופען די דאָזיגע רעדוקציע איז געווען דער פאקט, וואָס די אָבליגא-ציעס אויף א סומע פון לערך א האלב מיליאָן פונט שטערלינג האָבען נישט געהאט קיין אָבנעהמערס און האָבען געמוזט איבערגענומען ווערען דורך דער אַמעריקאנער גרופע. עס ווייזט אויס – פיהרט אויס דער שרייבער פון בריף – אז ווען אין שפיץ פון ענגלי-שען סינדיקאט איז געשטאנען אזא ערשטקלאסיגע פירמע, ווי „לאזארד בראָטהערס„ מוזען די סבות פון אזא אויסגאנג פון דער סובסקריפציע זיין טיעפערע...

פערקלענערט די סובסידיעס פאר'ן פאנד פון ארבייטסלאזע אין ענגלאנד.

ל אָ נ ד אָ ן, 14. (ספ. טעל.) דער פארלאמענט האָט אין דער צווייטער לעזונג אָנגענומען א געזעץ - פראָיעקט, לויט וועלכען עס ווערט פערקלענערט די סובסידיע פון די ארבייטסגעבער, ארבייטער און פון דער מלוכה פאר'ן פאָנד פון ארבייטסלאָזע.

דער געזעץ זעהט פאָר א שטרענגען קאָנטראָל ביים צונויפשטעלען די רשימות פון די ארבייטסלאָזע, כדי אין די רשי-מות זאָלען נישט אריינפאלען פערזאָנען, וואָס קענען נישט ווערען גערעכענט אלס פאקטישע ארבייטסלאָזע.

סוף פון פארד'ס אנטיסעמיטיזם.

ב ע ר ל י ן, 14 (יט"א) דער בעקאנ-טער אנטיסעמיטישער פערלעגער טעאָ-דאָר פריטש, וועלכער בעזיצט אין לייפ-ציג דעם פערלאג „האמער", האָט בע-קומען א שריפטליכע אויפפאָדערונג פון הענרי פאָרד צוריקצוציהען פון פערקויף זיין בוך וועגען אינטערנאציאָנאלען יוד. דערמיט האָט פאָרד ענטגילטיג איבער-געריסען מיט זיין אנטי - יודישער פראָ-פאגאנדע.

אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג איז די אוים-שטעלונג פערלענגערט געוואָרען אויף
נאך עטליכע טעג!
א וישטעלונג פון היסטארישען ביל"ד פון לעאָפאלד פיליכאווסקי
איז אָפען אין לאָקאל פון דער געזעל-שאפט „ה א ז", אנדזשעיא 1, פון 11 פריה ביז 9 אָוועגד.
איינטריט 1 זל., פאר יוגענד 50 גר.

7-קל. ארט. טעכטער-שולע „בית-יעקב" פיראַמאוויטש 2.

אכטונג!

7-קל. ארט. טעכטער-שולע „בית-יעקב" צעגעלניאַנא 24.

מיר האָבען די עהרע צו מעלדען. אז ס'האָבען זיך שוין אָנגעהויבען די למודים אין דער ניי-ערעפענטער שולע אויף פיראמאוויץ 2.

גלייכצייטיג ווערט געמעלדעט, אז ס'ווערען שוין נישט אנגענומען קיין שילערינס אין די I און V קל. ס'איז נאָך דאָ א בעגרעניצטע צאָהל פריי-פלעצער אין די II, III, IV קל, וואו ס'ווערען נאָך אָנגענומען שילערינס.

ס'ווערען אויך אָנגענומען קינדער פון 4–6 יאָהר אין דער פרעבעל-שו,ע פרייז 75 זל. 1/3 יאָהר. ווי אויך שילערינס פון די פאָוושעכנע שולען פון 2., 3., 4., 5., 6. און 7. קלאסען ווערען אָנגענומען אויף יודישע למודים – פרייז 3 זל. מאָנאטליך.

ס'ווערט אויך געעפענט אין דער שולע אויף צעגעלניאנא 24 א פרעבעל-שולע פארמיטאָג פרייז 60 זל. 1/3 יאָהר, נאָכמיטאָג פרייז 40 זל. 1/3 יאָהר,

איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען טעגליך אין די קאנצ. פון ביידע שולען. דער קוראטאריום.

אויפפאָדערונג.

נעכטען, מאנטאג, 7 א זייגער אין אָווענד איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ צווישען די קצבים-שחט'ער מיט די פערטרעטער פון פראָפעסיאָנעלען ארבייטער-פעראיין פון פלייש-אינדוסטרי וועגען דעם אויסגעבראָכענעם קאָנפליקט.

נאָך לענגערע וכוחים איז בעשלאָסען געוואָרען, דאָס די ארבייטער טרעטען צו פון היינט דינסטאג צו דער אַרבייט. דעם סכסוך צו ערלעדיגען איז איבערגעגעבען געוואָרען צו אַנ'אַרביטראַזש-קאמיסיע.

מיר פאָדערן דעריבער אויף אונזערע חברים היינט צוצוטרעטען צו דער אַרבייט.

די פערוואלטונג פון פראפעס. אַרבייטער-פעראיין פון דער פלייש-אינדוסטריע אין לאדז. 346

בחצי חנם!

גרויסער אויספערקויף פון
זיידענוואַרען און וואָלשטאָפען
א גרויסער אויסוואהל פון רעשטלעך.
פאבעלהאפט נידריגע פרייזען! קומט און איבערצייגט אייך!
„SOIERIES", Piotrkowska 90 337

סכסוך צווישען די הורטאווניקעס-שעכטער מיט דעם פראפ. ארבייטער - פעראיין פון פלייש-אינדוסטריע איבערגעגעבען אַ שידס-געריכט.

אויף דער נעכטיגער פערוואלטונגס-זיצונג פון הורטאָווניקעס-שעכטער-פעראיין (פאָדזשעטשגא 10) מיט די פאָרשטעהער פון פראָפ. ארבייטער-פעראיין פון פלייש-אינדוסטריע איז אָנגענומען געוואָרען א בעשלוס, אז די הורטאוווניקעס-שעכטער זאלען צוריק צולאזען די ארבייטער צו דער ארבייט און דער סכסוך וועט ליקווידירט ווערען דורך א שידס-געריכט פון א דריטער פערזאָן.

347 די פערוואלטונג.

נאָך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער פאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ"ע לייב בן ר' ישראל יהודה ז"ל פאנטעל

(אין עלטער פון 48 יאהר).

די לוי' קומט פאָר היינט, דינסטאָג, דעם 15. נאָוו. ד.י. 1 א זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, פלאץ קאָשטשעלני 4, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע. 329

בעקאנטמאכונג.

בכדי צו פעראייביגען דעם אָנדענקען פון הרה"ג

ר' ברוך ריבקינד זצ"ל

ווערט געעפענט אויף זיין נאָמען א תלמוד-תורה א. נ.: „עץ-הדעת". צוליב דעם ווערט גערופען אויף היינט, דינסטאג 7 אין אָווענד אין לאָקאל פון „נושאי המטה" אויף פלאץ וואָלגאָשטשי 3, א פערזאַמלונג.

עס איז געוואונשען, אז אלע מיטגלידער און סימ-פאטיקער זאָלען קומען פינקטליך.

343 דער צייטווייליגער קאמיטעט.

אונזערע פריינד

פ רל. לאה פעלצמאַן מיט ה' מרדכי באַך

צו זייער חתונה, וועלכע קומט פאָר היינט דינסטאג ד. 15. ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען.

338 פאַמיעלי הערשקאוויטש.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזערע ח"ח אלי' און יובל ליבערמענש, צוליב דעם טויט פון זייער אונפערגעסענעם פאָטער

גוטמאן נ. ע.

זייט געטרייסט!

344 די חברים פון גרינעם מאַרק.

איך דריק אויס מיין טיפסטען מיטגעפיהל דער פרוי בלומע, צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון איהר הייסגעליבטען מאן

יחיאל מאיר לעווקאוויטש נ. ע.

זייט געטרייסט!

אברהם בלאכמאן,

340 ציטונגס-פערקויפער פון זגערזשער 64

ניחום אבלים!

לחברינו הב' חיים יצחק קימעלפעלד למות עליו

אמו נ. ע.

המקום ינחם אתכם את כל המתאבלים.

345 אגודת לומדי שעורי ערב (סאלנא 7)

לאָדז. 15 נאָוועמבער 1927

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 15 נאָוועמבער 1927.

כלל-זאָרג.

אין וואַרשאַ און לאָדז.

דער בעקאַנטער יודישער שריפטשטע-
לער און פובליציסט, ה. ד. נאָמבערג
האָט לעצטענס פערעפענטליכט אַנ'אַר-
טיקעל וועגען דער וואַרשאָווער גמינע,
וואָס ווערט פערזונקען אין רעדעניש,
אין אויסגעדראָשענע דרשות, און וואָס
איהר עקזיסטענץ איז אַ מין חוזק-מאַכען
פון דעם וועהלער-עולם, ווייל—„צי אַזאַ
מדרגה פון אימפּאָטענטער דעמאַגאָגיע
פון גאָרנישט טון און פון גאָרנישט ווע-
לען טון איז נאָך, דוכט זיך, קיין שום
רעפּרעזענטאַטיווע אינסטיטוציע נישט
דערגאַנגען“.
אויף אַזאַ אופן זעהט ה. ד. נאָמבערג
די טעטיגקייט פון דער יודישער גמינע
אין דער הויפּט-שטאָט, וואַרשאַ.
ביי אונז איז די לאַגע אָבער נאָך
ערגער, וואָרום אויב דאָרט רעדט מען,
מען דרש'נט, מען לייזט טעאָרעטיש אויס
די יודישע בעפעלקערונג רעדט מען ביי
אונז אפילו וועגען דעם אויך נישט.
אויב ס'האָט אַמאָל געקאָנט זיין אַ
רעד וועגען „טבילה“ און „קבורה“—
די פריהעריגע הויפּט - קאָמפּעטענצען
פון דער יודישער קהלה - פערוואַלטונג,
איז עס איצט אויך געוואָרען אויס אַק-
טועל, און ביי די אויסדערוועהלטע איז
נישטאָ קיין שום אינטערעס פאַר דעם
לעבען פון דעם יודישען לאָדז.
דאָ קאָנען נישט גילטען קיין שום
תירוצים, און דאָס מוז איין מאָל פאַר
אַלע מאָל פעסטגעשטעלט ווערען.
ווען עס וואָלט נישט געווען קיין
חרפה און קיין בושה צו דערצעהלען,
וואָלט מען עס געמעגט גאָר הויך ער-
קלערען, אַז מצד דער אָפיציעלער מאַכט
איז דאָ פיל מעהר פעראינטערעסירונג
פאַר די לעבענס-פראַגען פון דער יודי-
שער בעפעלקערונג.
דאָ אינטערעסירט מען זיך כאָטש,
מחמת אינפאָרמאַציע!
די יודישע קאָך-לעפעל, די אַלע
עוסקים און פוסקים בצרכי ציבור, קאָ-
כען זיך און בראָטען זיך אויף אַזוי-פיל
אויף וויפיל עס האַנדעלט זיך וועגען
שליפעס, וועגען בענקעל-כאַפּעריי, ווע-
גען טיטולען.
עס נעהמט ממש אַ קעלט אָן, צוקו-
קענדיג די גליווערדיגע אינדיפערענץ
פון אונזערע כלל-פערזאָרגער.
קיין שום פערשטענדניש, קיין מיני-
מאַלע אַהנונג, קיין טראָפּען עמפּינד-
ליכקייט פאַר די נויטיגסטע געברויכען
פון דעם יודישען לעבען, פאַר יודישע
זאָרגען און האָפנונגען.
מען רעדט שוין אַפילו נישט —
אין וואַרשאָ קען מען זיך כאָטש
אויסטענה'ן און רעכטפערטיגען זיך
פאַר'ן וועהלער: דאָך געשליפענע
צינגער.
ביי אונז איז מען אָבער כבד-פה'-
ניקעס, און מען איז איבערגעמידיגט
פאַר... גאָרנישט טון.
מיר מוזען זיי בעפרייען פון דעם
שווערען עול, און אויסקלויבען אַזעלכע
מענשען, וואָס זענען נישט געזונקען
אין דעם זומפּ פון קליינליכע סוביעק-
טיווע אַמביציעס, און וואָס זענען נאָך
נישט אויסגעפּרובט אין פוילקייט און
צעפוילקייט!

מ־ן.

די געוואַלדיגע אפּערע מיט פאַלשע ווערט-פּאַפּירען אין פּאַריז.

אונגאַרן געליטען היזיקות אויף 5 מיליאָן דאָלאַר. — גרויסע פראַנצויזישע פערזענליכקייטען פערמישט אין דער אפּערע.

די גרויסע אָפּערע מיט פאַלשע אונ-
גאַרישע ווערט-פּאַפּירען, וואָס איז ענט-
דעקט געוואָרען דורך דער פּאַריזער
קרימינאַל-פּאָליציי, נעהמט אָן וואָס אַ
טאָג אַלץ ברייטערע פאָרמען. דער שאָ-
דען, וואָס די אונגאַרישע רעגירונג
האָט געליטען פון די פעלשונגען, ווערט
דערווייל אָבגעשאַצט אויף 5 מיליאָן
דאָלאַר. מעגליך, אַז די שאָדענס זענען
נאָך גרעסער, ווייל די פערברעכערישע
מאַניפּולאַציעס האָבען זיך אָנגעהויבען
נאָך אין יאָהר 1924.
דאָס קאָנסאָרציום, וואָס האָט אויס-
געפיהרט די מאַניפּולאַציעס, בעשטעהט
פון דעם ווינער באַנקיר בלומענשטיין,
וועלכער איז זעהר אַ בעקאַנטע פּערזענ-
ליכקייט אין דער עסטרייכישער פינאַנץ-
וועלט, פון די צוויי רומענער סאַמועל
און באָריס באַבינ' און פון דעם רוס
מינצער. פון דער פראַנצויזישער זייט
זאָל אין דער אָפּערע זיין פערמישט אַ
זעהר בעקאַנטער פּאָליטיקער, וועלכער
איז אַ סענאַטאָר און געהערט צו די
נאָהענטסטע פריינד פון געוועזענעם
פּרעזידענט מילעראַן, און אויך אַ ביר-
גער-מייסטער פון אַ גרויסער פראַנצוי-
זישער שטאָט. די ביידע לעצטע נעמען
ווערען געהאַלטען שטרענג בסוד.
בלומענשטיין און די צוויי רומענער
זענען אַרעסטירט געוואָרען, די איבע-
ריגע ווערען געזוכט דורך דער פּאָלי-
ציי. בלומענשטיינען האָט מען געפינען
אין אַ גרויסען האָטעל אויפ'ן נייעם
בולוואַר האַכמאַן.
דער שווינדעל איז בעגאַנגען געוואָרען
אויף דעם פאָלגענדען אופן: אין ווין און
בודאַפּעשט האָט מען אויפגעקויפט די
אונגאַרישע ווערט-פּאַפּירען, וואָס לויט
דעם שלום-אָפּמאַך מיט עסטרייך האָ-
בען זיי אַ דאָפּעלטען ווערט. אין עסט-
רייך און אין די לענדער, וואָס האָבען
געהערט צו עסטרייך, האָט מען פאַר די
דאָזיגע פּאַפּירען געקאָנט צאָהלען מיט
דער לאַנד-וואַלוטע און פּאַפּירענע קראָ-
נען, דאַגעגען אין פראַנקרייך האָט מען
נאָכ'ן אַרויפלעגען אַ ספּעציעלען גאָלד-
שטעמפּעל, געצאָהלט פאַר די זעלבע
פּאַפּירען אין גאָלד-פראַנקען, וואָס
ס'האָט אויסגעמאַכט פיל טייערער. דער
שווינדעל איז אַלזאָ בעשטאַנען דערין,
וואָס מ'האָט אויף די ביליג אויסגעקויפ-
טע ווערט-פּאַפּירען אַרויפגעלעגט אַ
פאַלשען שטעמפּעל און פערקויפט זיי
אין פּאַריז צום גאָלד-פרייז. פאַר יעדען
איינצעלנעם סאַנטים האָבען די שווינ-
דלער צוריקבעקומען 33 פראַנק מיט 66
סאַנטים. ס'איז שוין פעסטגעשטעלט, אַז
שווינדלער האָבען געאַרבייט אויך אין
לאָנדאָן, בריסעל און בערלין.
די היזיקות פון דער אונגאַרישער רע-
גירונג בעשטעהען דערין, וואָס זי האָט
געמוזט צוריקקויפען אין פראַנקרייך די
אַלע געפעלשטע פּאַפּירען פאַר דעם פו-
לען פרייז.
דער שווינדעל איז ענטדעקט געוואָ-
רען דורך דעם, וואָס איין שותף האָט גע-
מסר'ט די איבריגע שותפים. די אונגאַ-
רישע רעגירונג האָט דורך איהר פער-
טרעטער באַראָן קאָראַני אינטערווענירט
ביים פראַנצויזישען אויסערן-מיניסטער
בריאַן.

יודישע נייעס.

ערב נייע צוזאַמענשטויסען אין דער מונקאַטשער קהלה.

מונקאַטש. (י.ט.א.) צוליב דער
פאָרשטעהענדער שפּאַלטונג פון דער
מונקאַטשער קהלה אויף צוויי בעזונדע-
רע אויטאָנאָמע קהלות האָט זיך שוין
אָנגעהויבען אַ נייע מחלוקה צווישען די
מונקאַטשער און בעלזער חסידים וועגען
דעם פונאַנדערטיילען פון קהלה-פערמעגען.
אפילו די רעגירונגס-קרייזען האָבען
מורא, אַז עס זאָל נישט קומען צו בלו-
טיגע רייסעניש צווישען די אָנהענגער
פון ביידע צדדים ביים פונאַנדערטיילען
דאָס ביז-איצטיגע בשותפות'דיגע איי-
גענטום און פערמעגען אין קהלה'שע
הייזער, אינסטיטוציעס, לעגאַטען וכדומה.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע גרייט צו בעריכטען פאַר'ן ראַט פון פעלקער-בונד.

גענף. (י.ט.א.) די מאַנדאַט-קאָמיסיע
איז אויף איהר לעצטער זיצונג צוגע-
טרעטען צו בעהאַנדלען דעם בעריכט,
וואָס די קאָמיסיע דאַרף צושטעלען דעם
ראַט פון פעלקער-בונד און די בעמער-
קונגען צו די יעהרליכע בעריכטען פון
פערשידענע מאַנדאַט-לענדער, וואָס זע-
נען בעטראַכט געוואָרען אין משך פון
דער לעצטער סעסיע.

אומעטיגע יודען אין אַ פריילעך שטעטעל אין מעקסיקע.

(קאָרעספּאָנדענץ פון לאָס-אַנדזשעלאָס).

אַנ'ערך הונדערט און פופציג מייל פון
לאָס אַנדזשעלאָס ליגט דאָס לוסטיגע
מעקסיקאַנישע גרעניץ-שטעטעל טיאַוואַנאַ.
דאָס דאָזיגע שטעטעל איז לעצטענס גע-
וואָרען אַ צענטער פון שכרות און אויס-
געלאַסענקייט פאַר די אַמעריקאַנישע
בירגער פון קאַליפאָרניע און פון אַ סך
אַנדערע מקומות. ווער עס קומט נאָר
אַריין אין אָט דעם שטעטעל, בעפרייט
זיך גלייך פון דער שטרענגער אַמערי-
קאַנישער פּראָהיבישאָן-מאָראַל (אַנטי-
אַלקאָהאָל-געזעץ) און פון אַלע אַנדערע
מאָראַלישע אחריות'ן. די מעקסיקאַנער
רעגירונג פרעגט אייך נישט אויף קיין
פּאַספּאָרטען—אַבי איהר ברענגט נאָר מיט
זיך אַ פּאָר אַמעריקאַנער דאָלאַר, זייט
איהר אַ בכבוד'יגער גאַסט און איהר
קענט פריי געניסען דאָס עכטע ביסעל
קאָניאַק, די הונדערט-פּראָצענטיגע וויינען
און אַנדערע אַלקאָהאָלישע געטראַנקען,
איהר מעגט זיך אויך לאָזען וואוילגיין
אין די קאַבאַרעטען מיט די לוסטיגע
סענאָריטאַס, וועלכע ווייסען שוין ווי
אויסצולייזיגען אייערע קעשענעס מיט
זייערע כיטרע חנ'דלעך און קאָקעטישע
פלירטערייען.
קורץ, טיאַוואַנאַ איז אַ גאָט-געבענשט
שטעטעל. עס בעפרייט אייך פון אַלע
אייערע צוימען און לאָזט אייך פּראָווען
די ווילדסטע אָרגיעס. עס איז בכלל
נישטאָ אַזאַ זאַך, וואָס זאָל אויסזעהן
מיאוס אין טיאַוואַנאַ. אדרבא, וואָס
מיאוס'ער און עקלהאַפטער איהר פיהרט
זיך אויף, אַלץ אַ בעסערער גאַסט זייט
איהר. וואָרום דאָס בעווייזט, אַז איהר
האָט געגעבען צו לייזען—און קיין בע-
סערע און אָנשטענדיגערע זאַך קען גאָר
די מעקסיקאַנישע פּאָליציי פון טיאַוואַנאַ
פון אייך נישט פערלאַנגען.
איהר קענט זיך שוין דערפאַר פאָר-
שטעלען, ווי אַזוי דאָס דאָזיגע שטעטעל
זעהט אויס, ווי גרויס דער טומעל איז
דאָרט און וואָס פאַר אַ פייגע, שטילע
און זויבערע אַטמאָספערע עס פערמאָגט...
און אָט אין אַזאַ עקלהאַפטער סביבה
דרייען זיך אַרום אַ הייפעלע אומגליק-
ליכע, פערבלאָנדזשעטע יודישע פאַמי-
ליעס, וואָס וואַרטען אויף דער קוואָטע-
מעגליכקייט אַריבערצוטרעטען די אַמע-
ריקאַנישע גרעניץ, כדי צו זיין אינאיי-
נעם מיט זייערע טייערסטע און ליבסטע.
דאָס זענען מעהרסטענס עלטערע מענ-
שען - טאַטעס און מאַמעס, וואָס האָבען
פערלאָזען רוסלאַנד אָדער פּוילען מיט
עטליכע יאָהר צוריק אין דער האָפנונג
צו פערענדיגען זייער ביסעל יאָהרען
צוזאַמען מיט זייערע קינדער אין אַמע-
ריקאַ.
זענען די דאָזיגע אומגליקליכע פּליטים
שוין אויסגעוואַנדערט אַ וועלט, בערייזט פער-
שידענע לענדער אין אייראָפּע, דערנאָך
אַריבערגעפאָהרען דעם ים, געקומען אין
מעקסיקאָ סיטי, זיך געשלעפט איבער
דעם פוסטען פרעמדען מעקסיקאָ. זיך גע-
ריסען צו דער גרעניץ פון אַמעריקאַ און
ענדליך געבליבען שטעקען אין דעם
אויסגעלאַסענעם טיאַוואַנאַ. איצט זענען
זיי אין אַ מאָדנער לאַגע: מעקסיקאָ קען
זיי נישט אַוועקשיקען און די פעראיי-
ניגטע שטאַטען ווילען זיי נישט אַריינ-
נעמען. עס הייסט: אַז זיי דאַרפען וואַר-
טען אויף דער קוואָטע, אָבער די קוואָ-
טע ציהט זיך שוין יאָהרען און פאַר די
עטליכע צעהנדליגער געפיינטע יודי-
שע פאַמיליעס זענען די טויערן פון
אַמעריקאַ נאָך אַלץ פערשלאָסען.
געהענדיג איבער די פרעהליכע גאַ-
סען פון טיאַוואַנאַ, בין איך פּלוצלונג
אַריינגעקומען אין אַ קליין, זייטיגע גע-
סעל. אויפ'ן גאַניק פון אַ קליין, אָרים
הילצערנעם שטיבעל איז געזעסען אַנ'
אַלט פּאָרפאָלק, ביידע מיט צוקנייטשטע
און פערזאָרגטע פנים'ער, ביידע מיט אַ
ביטערן שמייכעל אויף זייערע אויסגע-
טריקענטע ליפען און מיט דעם אויס-
דרוק פון ליידען אין זייער גאַנצען
וועזען.
דאָס פּאָרפאָלק האָט מיך אינסטינקטיוו
צוגעצויגען און איך האָב געהאַט דאָס
געפיהל, אַז זיי זענען יודען. דער גע-
דאַנק האָט אָבער נישט דערלאָזט צו
גלויבען, אַז יודען, בפרט נאָך עלטערע
יודען, זאָלען זיך געפינען אין אַזאַ
פּלאַץ. האָב איך זיך אָפּגעשטעלט און
זיך צוגעהערט צו זייערע רייד. יאָ, יודען!
זיי האָבען גערעדט אַ פּיינעם, זאַפטיגען
פאָלקס-יודיש אויסגעמישט מיט כאַראַק-
טעריסטישע פאָלקס-רוסיציזמען.
איך בין צוגעגאַנגען און געפרעגט:
— יודען?
דעם אַלמענס אויגען האָבען אויפגע-
בליצט און ער האָט אויסגערופען:
— יודען, אודאי יודען!
און באַלד האָט די אַלטיטשקע מיט
אַנ'אויפגעלויכטען פנים אונטערגעכאַפּט:
— קומט אָקאָרשט אַריין!
איך האָב געעפענט דאָס טירעל פון
פּלויט און בין אַריינגעגאַנגען. דאָס
אַלטע פּאָר-פאָלק האָט זיך דערפרייט מיט
טיין פשוט'ער יודישער שפּראַך,
— ווי גוט עס איז צו טרעפען דאָ
אַ יודען,—האָט דער אַלטיטשקער ממש
מיט גליק אַרויסגעזאָגט.
באַלד האָט די אַלטיטשקע אַרויסגע-
טראָגען אַ גלאָז טיי מיט היימישען איינ-
געמאַכטס.
— אַנ'אַמעריקאַנער?—האָט דער אַלטער
געפרעגט.
— יאָ,—האָב איך געזאָגט,—פון קאַלי-
פאָרניע.
און מיר האָבען זיך צורעדט, עס
האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס דאָזיגע
אַלטע פּאָר-פאָלק וואוינט שוין אין דעם
עקלהאַפטען טיאַוואַנאַ העכער 2 יאָהר—
העכער צוויי יאָהר, אַז זייערע אויגען
און זייערע אויערן פערנעמען דאָס שמו-
ציגע לעבען פון דאָרט... בייטאָג מוזען
זיי צוזעהען די שכרות-אָרגיעס פון די
רעש'יגע גאַסען און ביינאַכט מוזען זיי
צוהערען די ווילדע אויסגעלאַסענע גע-
שרייען און געלעכטערס אין די אַרומיגע
„פריילעכע“ הייזלעך...
— ווי אַזוי ראַטעוועט מען זיך פון
דאַנען?—גיט פּלוצלונג אַ פרעג די גוטע,
פרומע אַלטיטשקע,—וואָס האַלט מען אונז
דאָ? נישט בענוג, מען לאָזט אונז נישט
צוקומען צו אונזערע קינדער, מוז נאָך
דאָס פנים פלאַמען פון בושה... גאָט, ווי
שרעקליך... ווי שרעקליך.
זייערע קינדער, צוויי זיהן און אַ
טאָכטער, וואוינען אין לאָס-אַנדזשעלאָס,
פון צייט צו צייט קומען די קינדער
אַריבער זעהן טאַטע-מאַמע און ברענגען
מיט זיך געלד און מתנות. אָבער לאַנג
צוזאַמען קענען זיי נישט זיין. קומט
אינאָווענט, מוזען די קינדער פערלאָזען
און אָפּפאָהרען אינאיינעם מיט אַלע
„לוסטיגע“ געסט פון טיאַוואַנאַ... און
טאַטע-מאַמע בלייבען דאָרט, וואו די
גאַנצע עקלהאַפטע אויסגעלאַסענקייט
בלייבט...
אַמאָל טרעפט, אַז קינדער און טאַטע-
מאַמע זיצען אויפ'ן גאַניק, זיי רעדען
פון זייער לאַגע, פון זייער צער און
אומגעזעטיגטע בענקעניש. די רייד זע-
נען דורכגעווייקט מיט פערשטיקטע
טרעהרען און מיט אַ טיפען, אַרויסקוואַ-
לענדיגען פיין, פּלוצלונג געהן פאַרביי
פרעהליכע פּאָרלעך און די קינדער פער-
שעמען זיך פאַר זייערע עלטערן... דאָס
מיאוס'ע בילד בעליידיגט די אויגען און
פערפאַרבט מיט חוזק זייער אומגליקליך
צוריסען לעבען.
ווען מיר האָבען זיך נעהנטער בע-
קענט, האָט דאָס אַלטע פּאָר-פאָלק מיר
פאָרגעשלאָגען צו געהן מיט זיי צו אַ
שכן. אַהין קומען זיך צונויף די מעהר-
סטע יודען פון טיאַוואַנאַ און דאָרט וועל
איך זיך מיט זיי בעקענען. ווען מיר
זענען אַריינגעקומען צום שכן, איז באַלד
געוואָרען אַ פרייד, מען האָט זיך גלייך
דערוואוסט, אַז איך בין אַ יודישער צייַ-
טונגס-מענש און אין אַ האַלבער שעה
אַרום זענען שוין דאָרט געווען פערזאַ-
מעלט אַ היבשע צאָהל יודען און יודע-
נעס. מיין בעזוך איז פערוואַנדעלט גע-
וואָרען אין אַ שטיקעל שמחה. די אַלטע
פרויען האָבען זיך אָנגעהויבען קהל'ן,
ווי היימישע בעלי-הבית'טעס, דערלאַנגט
טיי מיט צובייסען און באַלד זענען מיר
אַלע אָפּגעריסען געוואָרען פון דער גאַנ-
צער אַרומיגער אויסגעלאַסענער סביבה...
מיר זענען געוואָרען אַ יודיש געזעמעל,
מיט יודישע אינטערעסען און מען האָט
גערעדט בלויז וועגען יודישע ענינים. דער
שמועס האָט זיך אָנגעהויבען מיט פּאָ-
ליטיק און זיך אַריינגעצויגען אין פער-
שידענע יודישע פראַגען. אַלע האָבען
מיר געשטעלט פראַגען און יעדער האָט
געוואָלט וויסען ווי אַזוי עס לעבט זיך
אין באַלדענעם לאַנד.
— מיך אינטערעסירט פּאָליטיק, —
האָט אַנ'עלטערער יוד זיך אָפּגערופען,
— סתם רעדען האָב איך פיינט... זעהט
איהר, פּאָליטיק, דאָס איז אַנ'ענין...
און אַז מען רעדט שוין יאָ וועגען פּאָ-
ליטיק, וויל איך טאַקע פרעגען: פאַר-

(ווייטער זעה 6-טע זייט).

Dr. med H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענעריש'ע און מאַ-
גען-שמערצן קראַנקהייטען. מיט היילונגס-קוואַרץ
לאַמפּען (הויט-הויפּטעל).
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועני

Dr. med. M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6
טעלעפאָן 45-60
הויט-און ווענערישע קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 8—9, 12—2, און 8—7 אָוו.

15 דינסטאָג' כ מרחשון תרפ"ח

נאָוועמבער
זון-אויפגאַנג 6.49
זון-אונטערגאַנג 3.50
לענג פון טאָג 10.11

שטייער-ענינים.

היינט לעצטער טערמין איינצוצאָהלען שטייער-ראַטעס. — רעקורס-קאָמיסיעס

(ס) היינט פערענדיגט זיך דער טערמין איינצוצאָהלען פערשידענע שטייער-ראַטען, דעריבער וועט מען שוין פון מאָרגען אָן אָנהויבען די שטייערען איינצומאָהנען צוואַנגסמעסיג.

פאַר אָרימע צאָהלער וועלען אָבער געמאַכט ווערען געוויסע הנחות ביים איינמאָהנען די שטייערען.

*

(ס) ווי בעוואוסט, ווערען די רעקורס-קאָמיסיעס פאַר'ן אומזאַץ-שטייער בעשטימט אויף 4 יאָהר. דערביי ווערען א העלפט מיטגלידער און זייערע פערטרעטער נאָך 2 יאָהר בעזייטיגט לויט א גורל. אין לאָדז איז דער גורל פאָרגעקומען מיט א פאָר טעג צוריק. עס זענען לויט'ן גורל אַרויס פון דער קאָמיסיע די מיטגלידער פאָרשטעהער פון גרויסער און מיטעלער אינדוסטריע ה' שייבלער און פרעזעס ע. באַביאַצקי.

די נייע קאָמיסיע וועט אַמטירען ביז'ן 1-טען יאַנואַר 1928. נאָך דעם טערמין וועט די קאָמיסיע אינגאַנצען געענדערט ווערען.

קהלה.

„אגודה" פאָדערט אַ זיצונג פון קהלה-ראַט.

ווי מיר דערוויסען זיך האָט די „אגודה"-פראַקציע אין קהלה-ראַט זיך געווענדעט מיט א בריף צום פרעזעס פון קהלה-ראַט ה' בודזינער. אינ'ם דאָזיגען בריף פאָדערט די „אגודה-פראַקציע, אַז דער פרעזעס פון קהלה-ראַט זאָל אין דעם קורצעסטען טערמין צוזאַמענרופען א זיצונג פון קהלה-ראַט און אַז ער זאָל זאָרגען פאַר דער אָרדנונג, אַז די מיטגלידער פון קהלה-ראַט זאָלען קענען אַריינקומען אין זיצונגס-זאַל.

ווי מ'גיט אונז איבער, זאָלען אויך די לינקע פראַקציעס זיך ווענדען מיט אַזא אויפפאָדערונג.

קינדער אָהן אויפזיכט.

אַנ'אומגליק מיט 2 קינדער.

(§) דער 3-יעהריגער לעשעק כאַלאַי (יענעראַלסקאַ גאַס 6) האָט זיך אָפּגעבאָסען מיט קאָכעדיג וואַסער און דער 2-יעהריגער הענריק ביאַלער האָט אויסגעגאָסען אויף זיך א טאָפּ קאָכעדיג וואַסער.ביידע קינדער זענען געווען אָהן השגחה. אין ביידע פאַלען האָט די פּאָגאָטאָוויע ערטיילט הילף.

א שטרייק פון שטיקער-אַרבייטער.

(—) די שטיקער-אַרבייטער האָבען פערשטרייקט, אַרויסשטעלענדיג אַ הוספה-פאָדערונג פון 50 פראָצ. ס'שטרייקען ביז 200 אַרבייטער.

מיט'ן שטרייק פיהרט אָן דער יודישער טעקסטיל-אַרבייטער-פעראיין.

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאַדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19)
טעלעפאָן 37-70
ספעציאַל-ארצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען.
נאָכמיטאָג פון 4—8 און אווענד. פאַר פרויען: פון 4 — 5 אין א ספעציעלען וואַרטע-זאַל.

קאָנטראָלע פון רעזערוויסטען.

צו די קאָנטראָל-קאָמיסיעס דאַרפען זיך שטעלען: רעזערוויסטען און לאַנדשטורם (פּאָספּאָליטע רושעניע) מיט געוועהר פון די קאַטעגאָריעס A C און C1 פון די יאָהרגענג 1901, 1899 און 1887 אַלע אָהן אונטערשיד, אונאָפּהענגיג פון דעם צי זיי האָבען זיך שוין אַמאָל צוגעשטעלט צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען צי נישט, און צי זיי האָבען שוין דורכגעמאַכט די מיליטערישע איבונגען.

רעזערוויסטען און לאַנדשטורם (קאַטעגאָריע A C און C1) פון די יאָהר-גענג 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 און 1898, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט צושטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין די יאָהרען 1925 און 1926 און האָבען זיך דאַמאָלס נישט צוגעשטעלט צוליב וועלכע ס'איז נישט איז סבה.

היינט, דינסטאָג:

די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון פ. ק. או. I (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 2, 3, 5, 8, 9 און 11).

יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען Wi ביז Wz אין די קאַשאַרען פון 31-טען פּולק. (קאָנסטאַנטינער 62).

יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען N, O אויף לעשנאָ 7/9 (קאַשאַרען פון 28 פּולק.)

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ. ק. או. II פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 14 יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען L ביז P אויף קאָנסטאַנטינער 81, (קאַשאַרען פון 4 סאַניטאַרען באַאָן).

קאָמיסאַריאַט 10: 1901 A ביז L אויף לעשנאָ 7/9 (קאַשאַרען פון 28 פּולק).

מאָרגען, מיטוואָך:

די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ. ק. או. 1 (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען: 2, 3, 5, 8, 9 און 11) יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען אויף Z — אויף קאָנסטאַנטינער 62 (קאַשאַרען פון 31. פּולק). יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען אויף M — אויף לעשנאָ 7/9 קאַשאַרען פון 28. פּולק).

די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ.ק.או. 2: יאָהרגאַנג 1899 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 14 מיט די פאַמיליען-נעמען אויף K ביז Z — אויף קאָנסטאַנטינער 81 (קאַשאַרען פון 4-טען סאַניטאַרען באַאָן). יאָהרגאַנג 1901 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 10 מיט די פאַמיליען-נעמען M ביז Z אויף לעשנאָ 7/9 (קאַשאַרען פון 28. פּולק).

די קאָנטראָל-קאָמיסיעס הויבען זיך אָן פּינקטליך 9 אין דערפריה. די רעזערוויסטען דאַרפען זיך צושטעלען פּינקטליך מיט זייערע מיליטערישע און פערזענליכע דאָקומענטען.

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1907

די מיליטעריש-פּאָליציייאישע ביוראָ ביים מאַגיסטראַט טיילט מיט, אַז אַלע יונגע-לייט פון יאָהרגאַנג 1907 און די וואָס זענען געבוירען אין די יאָהרען 1905 און 1906 און האָבען זיך נאָך נישט אַריינגעטראָגען אין די פּאָבאָר-רשימות, אָדער האָבען זיך נאָך נישט געשטעלט צו די פּאָבאָר-קאָמיסיעס, דאַרפען איצט פערזענליך זיך רעגיסטרירען אויב זיי: א) וואוינען אויפ'ן שטח פון דער שטאָט לאָדז (אַלץ איינס צו וועלכער גמינע זיי געהערען), ב) אויב זיי האָבען נישט קיין שטענדיגען וואוינאָרט אין פּוילען און געפינען זיך צייטווייליג אין לאָדז, בעת מ'דאַרף זיך מעלדען צו דער רעגיסטראַציע, ד. ה. פון 16. נאָוועמבער ביז 23 דעצעמבער, ג) אויב זיי וואוינען צייטווייליג אין לאָדז און האָבען נישט געקענט צוליב וועלכע ס'איז סיבות פערזענליך זיך צו מעלדען צו דער רעגיסטראַציע אין די גמינעס וואו זיי וואוינען שטענדיג.

די רעגיסטראַציע קומט פאָר אין לאָקאַל פון מיליטעריש-פּאָליציייאישען ביוראָ (טראַוגוטאַ 10) פון 8 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג, שבת פון 8 פריה ביז האַלב 2 בייטאָג לויט פאָלגענדען פּלאַן:

יאָהרגאַנג 1907.

מאָרגען מיטוואָך:

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען פון A ביז L.

יעדער וואָס קומט צו דער רעגיסטראַציע דאַרף זיין איינגעמאָלדען אין לאָדז, האָבען א פּאַס מיט א פאָטאָגראַפיע אָדער אַנ'אַנדער לעגיטימאַציע, א בעשטעטיגונג וועגען רעגיסטראַציע, שול-צייגניש. האַנדווערקער דאַרפען מיטברענגען א צעך-צייגניש.

צו די קאָמיסיעס דאַרפען זיך אויך צושטעלען פערזאָנען מיט „קאַרטי פּאָביטו'ס", וואָס האָבען נישט קיין אויסלענדישע פּעסער פון אַנדערע מלוכות.

פערזאָנען, וואָס געפינען זיך אין אויסלאַנד, דאַרפען זיך צושטעלען צו די פּוילישע קאָנסולאַטען.

דאָס אַריינטרעטען אין מיליטער אַלס פרייוויליגער אָדער דאָס אָפּדינען פאַר'ן פערפּעפענטליכען די דאָזיגע בעקאַנטמאַכונג בעפרייט נישט פון צושטעלען זיך צו דער רעגיסטראַציע. פערזאָנען, וואָס מיידען אויס די פליכט פערזענליך זיך צוצושטעלען צו דער רעגיסטראַציע און די וואָס וועלען אָהן א וויכטיגער סבה פערשפּעטיגען, וועלען אַדמיניסטראַטיוו בעשטראָפט ווערען ביז 500 זל. שטראָף אָדער אַרעסט ביז 6 וואָכען אָדער מיט ביידע שטראָפען צוזאַמען.

וועגען וועקסעל-מאָראַטאָריום

דעם 31 דעצעמבער ענדיגט זיך דער אַזוי גערופענע מאָראַטאָריום אויף די אַמאָליגע רוסישע וועקסלען. דער דאָזיגער מאָראַטאָריום איז געוואָרען פערלענגערט אין יולי צום לעצטען מאָל און וועט ווערען דורך א פעראָרדנונג פון דעם מלוכה-פּרעזידענט ענטגילטיג ליקווידירט.

די דאָזיגע פעראָרדנונג זעהט פאָר פאָלגענדעס:

אַלע פּראָטעסטען פון די פּערזאָנען, וועלכע האָבען וועקסלען אויסגעשטעלטע און צאָהלבאַרע פאַר דעם 1-טען יאַנואַר 1925 פּליסען אָב אין 6 חדשים נאָך דעם פערעפענטליכען פון דער דאָזיגער פעראָרדנונג. וועקסלען, וועלכע זענען אויסגעשטעלט געוואָרען פאַר'ן 1 יאַנואַר 1925. אָבער זענען צאָהלבאַר נאָך דעם דאָזיגען טאָג פליסען אָב אין 4 יאָהר פון דעם טאָג אין וועלכען זיי זענען צאָהלבאַר.

בנוגע צו די דאָזיגע וועקסלען ווערט אויך פערלענגערט דער טערמין, אין וועלכען מען קאָן פּראָטעסטירען אָדער מען קען אָנגעבען אין געריכט די דאָזיגע וועקסלען. די נייע פעראָרדנונג איז נישט נוגע וועקסלען, וועלכע זענען געווען פעליג פאַר דעם 30 יולי 1914. עכ אונטערליגען אויך נישט די דאָזיגע פעראָרדנונג וועקסלען, וועלכע געפינען זיך איצט אין סאָוויעט-רוסלאַנד. וועגען די דאָזיגע וועקסלען וועט דער מיניסטאָרען-ראַט אַרויסגעבען א ספּעציעלע פעראָרדנונג, דערווייל ווערט פערלענגערט זייער יורידישע קראַפט נאָך אויף 5 יאָהר.

ביז דעם מאָמענט ווען עס וועלען צוגעשטעלט ווערען די אויבען אויסגערעכענטע וועקסלען צום בעצאָהלען קאָן יעדער אויסשטעלער דעפּאָנירען אין געריכט די סומע פון וועקסעל צוזאַמען מיט די קומענדע פּראָצענטער. און קאָן גלייכצייטיג פאָדערען מען זאָל אויסמעקען די גאַראַנטיע פאַר דעם וועקסעל צ. ב. די היפּאָטעק, אָדער צוריקגעבען דעם משכון.

די וועקסעל-סכומים קאָנען איבערגערעכענט ווערען אויף זלאָטעס אויף דעם סמך פון דעם וואַלאָריזאַציע-געזעץ.

פּוילישע בירגער, וועלכע זענען געוואָרען פאַר דעם 1 יאַנואַר 1927 אינהאַבער פון וועקסלען, וועלכע זענען פעליג אין רוסלאַנד נאָך דעם 7. נאָוועמבער 1917 קאָנען אָהן פּראָטעסט מאָהנען ביי די בעלי חובות, וועלכע וואוינען אין פּוילען, אין משך פון 6 חדשים פון דעם טאָג ווען דאָס געזעץ געהט אַריין אין קראַפט.

סאָוויעטישע אינסטיטוציעס און בירגער קאָנען מאָהנען ביי די פּוילישע בירגער אָבצוצאָהלען די אַלטע וועקסלען נאָר מיט דער ערלויבניש פון דעם פינאַנץ-מיניסטער.

די נייע פעראָרדנונג וועט נישט זיין נוגע וועקסלען, וואָס זענען אויסגעשטעלט געוואָרען נאָך דעם אונטערשרייבען פון דעם ריגער טראַקטאַט.

ריינקייט אין די בתי-תפלות און מקוות.

קאָנפערענץ אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט מיט'ן ראַבינאַט.

דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט האָט אויף נעכטען פאַרמיטאָג איינגעלאַדען אויף א קאָנפערענץ די פאָרשטעהער פון ראַבינאַט און מיט זיי אַרומגערעדט די פראַגע וועגען סאַניטאַרען-צושטאַנד פון די בתי-מדרשים, שטיבלעך, און מקוואות. מצד'ן רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט איז אויף דער קאָנפערענץ געווען פערטראָטען ריכטער ריין און מצד דעם ראַבינאַט: די מורה-הוראות קרויל, סעגאַל און פיינער. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אויפצופאָדערן די בעזיצער פון די קהלה'שע און פּריוואַטע-שטיבלעך, און מקוואות, אַז זיי זאָלען אין פערלויף פון 14 טעג איבעראַל דורכפיהרען די נויטיגע רעמאָנטען און ברענגען די לאָקאַלען אין א פּאַסיגען סאַניטאַרען צושטאַנד.

נאָכדעם וועלען אַדורכגעפיהרט ווערען קאָנטראָלעס און אויב די לאָקאַלען וועלען געפינען ווערען אין א נישט ענטשפּרעכענדען סאַניטאַרען צושטאַנד, וועלען די אינהאַבער בעשטראָפט ווערען מיט א שטראָף ביז 10.000 זל.

די אינהאַבער פון די דאָזיגע לאָקאַלען דאַרפען דעריבער זיך בעמיהען, וואָס פריהער זיי ברענגען אין אָרדנונג.

ווייסער זאַל
„מאָנטיפּעל"
43 זאַכאָדניאַ 43.

„אַררט"

אַרטיסטישער רעוויו און קאַמער-טעאַטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראָדערזאָן און ר. ראָזענטאַל

די לעצטע טעג פון
1 פּראָגראַם 1
א. נ.:
„גלאַט כשר"
פּאָפּולערע פרייזען!
אָנהויב 9.15 א זייגער אָוועגד

מיטאַרבייטער פון: י. ל. פּרץ, א. גאָלדפאַדען, מ. קולבאַק, ה. לייוויק, י. טונקעל, י. אָבערזשאַנעק, ר. ראָזענטאַל, מ. בראָדערזאָן און אנד.	די מוזיק אַראַנזשירט פון הענריך יאַבלאָן. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען ...

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 5 א זייגער נאָכמיטאָג.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: מ. ליפּיעץ (פּיעטרקאָווער 193), ע. מילער (פּיעטרקאָווער 46) וו. גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 15), ק. גערטנער (ציגעל-גאַס 64), ה. ניעוואַראָווסקאַ (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37), ס. יאַנקיעלעוויטש (אַלטשטאָט 9).

פערענדיגט דער שטרייק פון דאַמען-בעשטעלט-אַרבייטער

(—) נאָך 2 וואָכען שטרייקען האָט זיך פערענדיגט דער שטרייק פון דאַמען בעשטעלט-אַרבייטער. די אַרבייטער האָבען בעקומען א הוספה פון 15—20 פּראָצענט.

גיפטיגע גאַזען.

היינט קומט פאָר אין לאָקאַל פון דעם האַנדעלס-אָנגעשטעלטען פעראיין (פּיעטרקאָווער 108) א פאָרלעזונג פון קאַפּיטאַן זשעבראָווסקי אויף דאָס טעמא: אין דעם וויסען וועגען מיטלען געגען גיפטיגען גאַז איז דיין שוץ קראַפט".

Dr. J. POLAKOW
קינדער-קראַנקהייטען
Konstantynowska 37a,
telefon 39-75
עמפּפאַנגט פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג, אין דער ...

LEKARZ-DENTYSTA
H. KACENBOGEN-PADWA
Cegielniana Nr. 12.
przyjmuje od 10-1 i od 4-6.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9, טעלעפאָן 37-31
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7,
...

ס'יודישע לעבען אין אויסטראליען

דערצעהלט פון א דארטיגען דאזאר, וועלכער געפינט זיך איצט אין לאדז.

קיין לאדז איז געקומען צופאהרען ה' שטיין פון פערט (מזרח-אויסטראליען) א מיטגליד פון דער דארטיגער יודישער קהלה. אין א געשפרעך האט ער אנ'בערגעבען וועגען די בעדינגונגען פונ'ם אלגעמיינעם און פונ'ם יודישען לעבען אין אויסטראליען. די יודישע קבוצים געפינען זיך אין די הויפט-שטעט פון די 6 פראווינצען (ווא‍יצוואודזטוועס). די גרעסטע פון זיי געפינען זיך, אין סידנעי, מעלבורן און פערט. אין פערט למשל עקזיסטירט א יודישע קהלה פון אנ'ערך 5,000 נפשות. זיי בילדען צוויי גרופען: א האלב-רעפארמירטע אלגעמיינע סינאגאגע און א ציוניסטישע פון נאציאנאלע עלעמענטען. בראש פון דער דאזיגער קהלה שטעהט דער ראבינער פרידמאן (שטאמט פון רוסלאנד). די יודישע קינדער בעקומען זייער ערציהונג אין די אלגעמיינע שולען און די יודישע למודים ווערען געלערנט שבת און זונטאג נאכמיטאג אין די ספעציעלע נאכמיטאג-שולען. ביי דער ציוניסטישער סינאגאגע עגזיסטירט א העברעאישע שולע, וואו מ'לערענט אלץ אויף ענגליש און העברעאיש.

די יודען בעשעפטיגען זיך מיט האנדעל, טיילווייז מיט האנדווערק און זעהר א קליינער טייל פון זיי מיט לאנדווירטשאפט.

די יודישע קהלה בעציהט זיך זעהר פריינדליך צו די פרישע איינוואנדערער. אויף אריינצופאהרען אין לאנד דארף מען האבען 200 דאלאר. צו יעדער שיף ווערט דורך די יודען ארויסגעשיקט ט דאלמעטשער אויפצונעהמען די נייע אנגעקומענע. ווען אימיץ האט נישט די 200 דאלאר באָרגט מען זיי איהם אויס אדער אימיץ פון די דארטיגע איינוואוינער נעהמט איבער אויף זיך די אחריות אז דער פריש-אנגעקומענער וועט נישט פאלען צו לאסט, איינוואנדערער. וואס האבען נישט קיין מיטלען אויף איינצוארדנען זיך, ווערען ארויסגעהאלפען דורך דער קהלה, וועלכע בעזארגט זיי מיט ארבייט, אינפארמאציעס א. א. וו.

די וואס קענען נישט די שפראך, לערנען זי שפעטער אויף די אווענדקורסען. וואס ווערען איינגעארדענט דורך דער שטאט.

די יודען האבען גרויסע מעגליכקייטען איינצוארדנען זיך. זעהר לייכט וואלט געווען זיך איינצוארדנען ביי לאנדווירטשאפט נאר דערצו דארף מען האבען א געוויסע פארבערייטונג און די ארבייט גופא איז שווער, ווען מ'געוואוינט זיך אבער צו איהר צו פערדינט מען זעהר פיל און גוט. ערד איז דא לרוב. די ענגלישע רעגירונג קאלאניזירט אויף רער ערד, אבער נאר ענגלישע מלוכה-אנגעהעריגע. פונדעסטוועגען קענען אויך פרעמדע בעקומען ערד אויף לייכטע בעדינגונגען.

אזוי האט זיך מיט אנ'ערך 15 יאהר צוריק א ריסישער יוד, פון אדעס, פינקעלשטיין, וועלכער איז געקומען פון א"י איינגעארדענט אלס פארמער, היינט צום טאג רעכענט ער זיך פאר'ן קעניג פון ווייץ. זיינע 15,000 אקער לאנד ווערען מוסטערדאפט בעארבייט און ברענגען איהם יעדעס יאהר זעהר א גרויסע הכנסה.

א בעפעלקערונג איז אין אויסטראליען זעהר א שיטערע: אזוי צ. ב. איז אין דער פראווינץ פערט אויף א מיליאן קוו. קילאמעטער קוים דא א בעפעלקערונג פון 370,000 מענשען;

ה' שטיין האלט, אז מ'וואלט געקענט קיין אויסטראליען ווענדען א טייל פון דער יודישער עמיגראציע, אמת, א קליינעם דערוויל, אבער א פאר הונדערט מענשען א יאהר וואלט געקענט אויפנעהמען בלויז די פראווינץ פערט. אזוי, דערצעהלט ה' שטיין, האבען זיי מיט א 6–7 יאהר צוריק געוואלט צונעמען 40 יתומים אויף צו ערציהען. זיי האבען זיך ווענדען דעם געוועגדעט צום לאנדאנער קאמיטעט, אבער פון דער קארעספאנדענץ איז גארנישט געווארען, אנ'ענגלישער טוער פאר יתומים-פערזארגונג בענאדא שיקט קיין אויסטראליען יתומים-קינדער אין עלטער פון 11 ביז 14 יאהר זיי ווערען דארט געלערט אין א לאנדווירטשאפטליכע שולע און שפעטער ארדנען זיי זיך איין אלס לאנדווירטשאפטס-ארבייטער.

ה' שטיין האלט דעריבער, אז ס'וואלט געווען מעגליך אויך יודישע יתומים ארויסצושיקען אהין, בפרט, ווען זיי זאלען זיין א ביסעל פארגעברייטעט צו לאנדווירטשאפט.

מיט דעם ענין האט זיך פעראינטערעסירט די פערוואלטונג פון יתומים-הויז (פאלנאצנא 38).

געענדיגט דער קאנפליקט אין שחט-הויז

היינט טרעטען צו די ארבייטער צו דער ארבייט.

דער קאנפליקט אין שחט-הויז צווישען די קצבים מיט די שחט-הויז ארבייטער, וואס האט נעדראהט אנצונעהמען א זעהר שארפע פארם איז נעכטען ליקווידירט געווארען.

נעכטען אין אווענד איז פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען דער פערוואלטונג פון פראפ. פעראיין פון פלייש ארבייטער מיט די קצבים. ס'איז בעהאנדעלט געווארען דער ענין פונ'ם לאקאוט. די ארבייטער האבען געפאדערט, אז דער לאקאוט זאל צוריקגעצויגען ווערען און אז די ארבייטער זאלען בעקומען בעצאהלט פאר דער צייט, וואס מ'האט זיי נישט צוגעלאזט צו דער ארבייט.

נאך א לענגערען וכוח איז בעשלאסען געווארען די פראגע איבערצוגעבען צו אנ'ארביטראזש - קאמיסיע, וועלכע וועט זיך צוזאמענקומען דאנערשטאג. די קאמיסיע וועט בעשטעהען פון פארשטעהער פון ביידע צדדים און א נייטראלער פערזאן וועלכע זיי וועלען אויסוועהלען.

אויפ'ן גרונד פונ'ם דאזיגען בעשלוס זענען די שחט-הויז-ארבייטער שוין היינט צוגעטראטען צו דער ארבייט.

ליבע און... דינאמיט.

(ס) מיר האבען די טעג מיטגעטיילט וועגען א זעלבסטמארד דורך דינאמיט פון א געוויסען פראנציששעק זאיאדלע פון דארף לעשיניעץ.

די אויספארשונג האט בעוויזען, אז די סיבה פון דעם פערצווייפעלטען זעלבסטמארד – איז א אומגליקליכע ליבע. זאיאדלע איז געווען שטערבליך פערליבט אין דער טאכטער פון זיינעם א רייכען שכן. דער פאטער פון מיידעל האט אבער נישט געוואלט הערען פון דעם שידוך.

דער פערצווייפעלטער פערליבטער האט דעריבער אויף אזא שרעקליכען אופן פערענדיגט זיין לעבען.

„ארדט"

היינט - א פאפולערע פארשטעלונג.

צוליב דעם, וואס דער „ארדט" האלט איצט ביים אויפפיהרען דעם צווייטען פראגראם, האט די דירעקציע בעשלאסען די וואך צו געבען פארשטעלונגען פון ערשטען שלאגער-פראגראם צו פאפולערע פרייזען, כדי אזוי-ארום דערמעגליכען פאר די ברייטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג צו זעהען דעם „גלאט כשר", אין וועלכען עס געהען אריין אזעלכע גלענצענדע נומערן, ווי: „פושקע-טאנץ", „שניידערלעך", „קאזעלע", „גיי איך מיך ארויס אויף נאוואמיסקא גאס", „וועכטער", „האלטען זי מיר ס'טעפעל", דער „הולטאי", „יא חתונה האבען, צי נישט חתונה-האבען?", „גלאקען", און די מאדערנע לאדזער רעוו., א. נ. „אפפאל".

היינט הויבט זיך אן די פארשטעלונג 9.15 אווענד.

היינט זינגט אומבערטא אורבאנא אין „פילהארמאניע".

אויפ'ן היינטיגען קאנצערט אין „פילהארמאניע" טרעט-אויף דער בעריהמטער איטאליענישער זינגער אומבערטא אורבאנא, וועלכער ווערט בעטראכט אלס דער צווייטער „באטיסטיני". אורבאנא וועט אויספיהרען א רייהע שעהנע אריעס און לידער פון קלאסישען און מאדערנעם רעפערטואר. דער היינטיגער קאנצערט האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג.

מעלדונגס-סיסטעם ווערט רעארגאניזירט.

דער ביז-איצטיגער מעלדונגס-סיסטעם באזירט זיך נאך אויף די פעראָרדנונגען פון דער אלטער מאכט. אין לאדז פיהרט די מעלדונגען די פאליציי, אין אנדערע שטעט פון קרוין-פוילען–די פאליציי און דער מאגיסטראט, אדער דער מאגיסטראט אליין.

ווי מיר דערוויסען זיך ארבייט אויס דאס אינערן-מיניסטעריום א ספעציעלען געזעץ וועגען מעלדונג-סיסטעם, וועלכער וועט זיין גילטיג פון 1 יאנואר 1928.

דער נייער געזעץ זעהט פאראויס אנאיינהייטליכע צוואנגס - מעלדונג פאר'ן גאנצען לאנד פאר יעדען לאקאטאר וועט זיין פעראנטווארטליך דער הויזווירט. פאר יעדען סוב-לאקאטאר – דער לאקאטאר, וועלכער דארף אכטונג געבען, אז די פערזאן, וועלכע וואוינט ביי איהם זאל זיין איינגעמאלדען.

פערטשאדעט 2 פרויען.

(–) אויף פיעטרקאווער 38 אין די מעבלירטע צימערן זענען פערטשאדעט געווארען די 50-יעהריגע רבקה ליפשיץ די פרוי פון א סוחר פון וויעלון און איהר 19-יעהריגע טאכטער מלכה.

די פאגאטאוויע האט ביידע פערטשאדעטע פרויען אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

זיך געהאנגען א משוגענער.

(–) נעכטען אינדערפריה האט מען אין וואלד לעבען „קאכאנובקי" בעמערקט אויף א בוים הענגען א מענש. מען האט דעם אויפגעהאנגענעם באלד אראפגענומען פון דער תליה אבער שוין טויט.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער אויפגעהאנגענער איז דער 35'יעהריגער סטאניסלאוו פאקושעווסקי, א גייסטיג קראנקער, וועלכער איז אנטלאפען פון „קאכאנובקי".

ער האט וויכטיגערע ארבייטען

אנשטאט צו דינען אין מיליטער, האנדעלט ער מיט בוענאס איירעס.

(ב) בשעתו האט די לאדזער מיליטערישע פראקוראטור ארויסגעשיקט שטעק-בריף נאך א געוויסען הערש ווערסטמאן, וועלכער האט דעזערטירט פון מיליטער און איז נאכדעם ארויסגעפאהרען קיין פאריז.

נעכטען האט אין ווארשא א געהיימאגענט בעמערקט ווערסטמאנען אין א טויער פון א הויז, וואו ער איז געשטאנען און גאנץ רוהיג זיך אונטערהאלטען מיט א דאמע פון די אזוי גערופענע „האלב-וועלט דאמען".

מען האט דעם דעזערטיר באלד ארעסטירט און ביי דער רעוויזיע האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער בעזיצט פאפירען פון בוענאס-איירעס, ארגענטינע א.ד.ג. אז ער האט מיט די לעצטער געפיהרט א האנדעל מיט לעבעדיגער סחורה.

דערווייל ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג וועגען זיין „בעשעפטיגונג" נאכדעם וועט ער איבערגעגעבען ווערען דער מיליטערישער פראקוראטור.

אין קינא „טשארי".

די נאהענטסטע פרעמיערע אין טשארי וועט ברענגען דעם בעריהמטען פילם „דאבינזאן און דזשונגעל". דער פילם איז געבויט אויף דער פאפולערער ערצעהלונג „דער שווייצארישער ראבינזאן", מיט וועלכער עס ענטציקען זיך סיי אלט, סיי יונג. דער פילם ענטהאלט א גאנצע רייהע אויסערגעוועהנליך עמאציאנעלע בילדער, ווי אונטערגאנג פון א שיף, שרפה אין דזשונגעל, קאמף מיט האיפיש, אויפרייס פון פולווער-סקלאד א. א. וו.

15 יאהר תפיסה פאר'ן בלוטיגען אנפאל.

(ענדע פון דער 1-טע זייט).

ווי זיי האבען געהערט אין זייערע וואוינונגען קרעכצען. זיי זענען ארויסגעלאפען און געטראפען ליגען אויף די טרעפען לעווקאוויטש'ן אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד.

די פאסט-בעאמטע רוטקאווסקא

דערקענט נישט און די אנגעקלאגטע, די, וועלכע האבען איהר איינגעצאהלט די פיקטיווע אנווייזונגען. זי האט זיך נישט געוואונדערט אויף די קליינע סומען פון די אנווייזונגען, ווייל זי האט געמיינט, אז דאס איז חודש-געלד פאר'ן מוזעאום.

א גאנצע רייהע וויטערדיגע עדות ברענגען נישט אריין קיין שום נייעס אין פראצעס.

פאסט-בעאמטע היינץ ערקלערט, אז נאך אין טאג ווען דער אנפאל איז פארגעקומען האט איהר דער געוו. פאסט-בעאמטער לאסאצקי באלד געזאגט, אז דעם אנפאל האט אויסגעפיהרט קולאווינסקי. די מאטיווען זענען געווען די, אז קולאווינסקי האט שוין עטליכע מאל געזאגט לאסאצקי'ן וועגען ענליכע אנפאלען. די פרוי היינץ האט אבער נישט געוואלט דאס ערצעהלען ביז זי וועט האבען זיכערע בעווייזען. אויף דער פאסט האט, זי אבסערווירט קולאווינסקי'ן און איז אלץ מעהר געקומען צו דער איבערצייגונג, אז טאקע קולאווינסקי האט דעם אנפאל אויסגעפיהרט. איינמאל האט קולאווינסקי אפילו געוואלט בארגען דעם עדות א גרעסערע סומע געלד. דער עדות לאסאצקי בעשטעטיגט דאס עדות-זאגען פון פרוי היינץ. א גאנצע רייהע עדות, פאליציי-בעאמטע דערצעהלען וועגען דעם, ווי אזוי די אויספארשונג האט זיך געפיהרט. דאס ארעסטירען פון קולאווינסקי'ן איז געקומען א דאנק קאנפידענציאנעלע ידיעות, וועלכע ס'האט בעקומען דער עדות טיל.

קאמיסאר ווייער דערצעהלט בפרטיות, ווי אזוי ס'איז צוגעגאנגען די פאליציי-אויספארשונג און ווי אזוי מ'האט געפינען דאס געלד, וועלכעס איז ביי קולאווינסקי'ן געווען בעהאלטען אין א קלאץ פון א שיך. צום גאנצען צוגערויבטען געלד האט שוין געפעהלט 4,000 זלאטיס.

דער געריכטס-דאקטאר הורוויטש ערקלערט, אז די קלעפ וואס לעווקאוויטש האט בעקומען זענען געווען א געפאהר פאר לעווקאוויטשעס לעבען.

דאס געריכט טרעט צו צו בעטראכטען די זאכליכע בעווייזען, וועלכע זענען אנגעזאמעלט גאנצע שטויסען: 2 ראווערען, זייגערלעך, שטיוועל, פאנטאפעל, העמדער, קראוואטען, דאס היטעל פון לעווקאוויטשען, דער האמער וואס איז ארויסגענומען געווארען פון קלאזעט, פאסט-אנווייזונגען א.א.וו.

נאכדעם ווי דער פארזיצענדער שליסט די געריכטס - פערהאנדלונגען בעקומט דאס ווארט

דער פראקוראר,

וועלכער גיט אנ'איבערבליק איבער'ן פראצעס. ער ווייזט אן, אז ביידע אנפאלער האבען געשלאגען לעווקאוויטש'ן מיט 2 האמערען איבער'ן קאפ. דער פראקוראר ווייזט אן, אז ווען די פערברעכער וואלטען פריהער ענטדעקט געווארען וואלטען זיי געשטאנען פאר'ן שטאנד-געריכט. זיי האבען אונבעדינגט געוואלט לעווקאוויטש'ען דערהרג'ענען. צוליב דעם פאדערט דער פראקוראר פאר די הויפט-אנגעקלאגטע זיגמונט קולאווינסקי און פראנטשישעק מיעלטשארעק – טויט-שטראף. פאר וויקטאר קולאווינסקי, וועלכער האט גענומען געלד, וויסענדיג, אז עס שטאמט פון א באנדיטען-אנפאל פאדערט דער פראקוראר 3 יאהר טורמע.

די אדוואקאטען

וויענצקאווסקי און קאבילינסקי ווייזען אן, אז די אנגעקלאגטע האבען נישט געוואלט דער'הרג'ענען לעווקאוויטש'ען, נאר איהם בלויז בערויבען, דערביי ווארפט אדוואקאט וויענצקאווסקי ארויף די הויפט-שולד אויף מיעלטשארעק'ן. אדוו. קאבלינסקי מאכט פאר דעם הויפט-שולדיגען קולאווינסקי'ן.

די אדוואקאטען פאדערען צו ענדערען די קוואליפיקאציע פון פערברעכען און אנווענדען א מילדע שטראף.

אדוו. צימערמאן האלט א שענע פערטיידיגונגס-רעדע, ער בעמיהט זיך אויפצווייזען, אז זיין קליענט וויקטאר קולאווינסקי האט נעהמענדיג דאס געלד פון זיין ברודער נישט געוואוסט, אז דאס געלד שטאמט פון א רויב - אנפאל. דער אדוואקאט פאדערט וויקטאר'ן צו בעפרייען, עווענטועל א מילדע שטראף.

זיגמונד קולאווינסקי בעט אין זיין לעצטען ווארט צו בעפרייען זיין אומשולדיגען ברודער, די איבריגע צוויי אנגעקלאגטע בעטען א מילדע שטראף.

דער אורטייל.

נאך א בעראטונג פון 1½ שעה טראגט דאס געריכט ארויס אנ'אורטייל, לויט וועלכען זיגמונט קולאווינסקי און פראנטשישעק מיעלטשארעק ווערען פער'משפט צו 15 יאהר שווערע טורמע יעדער און צו פערליהרען די רעכט. וויקטאר קולאווינסקי איז פער'משפט געווארען צו 2 יאהר שווערע טורמע און צו פערבייטען מיט אויסבעסערונגס-הויז.

דער בראסלעט, דער גראף און די טענצערין.

אַ קאָמיש-סענסאַציאָנעלע פאַריזער מעשה.

2.

די אונבעקאנטע יונגע פרויענצימער האָט נאָך אין דעם סאַלאָן געהאט צו „דעקען אַ רעכנונג" און האָט זיך דאָ פערהאַלטען. די גרעפין האָט פון דעם בראסלעט נישט אראָפגענומען די אויגען און האָט זיך לאנג גפשלאָגען מיט דער דעה, צי זאָל זי צוגעהן צו דער דאמע אדער נישט. עס קען דאָך זיין, אז דאָס דוכט זיך איהר בלויז, אז דאָס איז איהרער!.. זי האָט אָבער נישט געקאָנט זיך ריהרען פון אָרט. ענדליך האָט זי זיך דאָך אָנגענומען מיט מוט, און זיך טויזענד מאָל ענטשולדיגענדיג פאר דער אונבעקאנטער, האָט זי איהר אָפגערופען אן א זייט און איהר געפרעגט, וואו זי האָט געקויפט איהר וואונדערבארען בראסלעט. קיין גרויסע דיפלאָמאטקע איז די גרעפין נישט, האָט זי אין דער מינוט נישט געקענט צוטראכטען עפעס א פאסענדען אויסרייד אויף דער פערוואונדערטער פראגע פון דער יונגער דאמע, וואָס געהט איהר אָן איהר בראסלעט? האָט די גרעפין גאנץ אָפענהערציג געענטפערט, אז פונקט אזא בראסלעט האָט מען מיט א קורצער צייט צוריק ארויסגע'גנב'עט פון איהר צירונג קאסטען... זי וואָלט דעריבער איהר זעהר און זעהר דאנקבאר געווען, ווען זי ערלויבט איהר גוט צו בעקוקען אָט די צירונג פון אַלע זייטען, כדי זי זאָל זיך איבערצייגען, אז דאָס איז נישט איהרס...

די אומבעקאנטע פרויענצימער איז געוואָרען אָנגעצונדען פון כעס און בע-לײדיגונג.

— איהר זייט נישט ביים קלאָהרען זינען! — האָט זי אויפ'ן קול אויסגע-שריען צו דער גרעפין, פערמעסטענדיג זיך געגען איהר מיט די הענד — ווי וואגט איהר זיך צו רעדען אזעלכע ווערטער צו מיר?!...

די גרעפין האָט אָבער דערווייל נאָך בעסער געקאָנט זעהן דעם בראסלעט, בשעת די אונבעקאנטע האָט בעוועגט איהר האנד, און זי האָט שוין מעהר נישט געצווייפעלט, אז דאָס איז טאקע איהר בראסלעט! זי איז ארויסגעלאָפען אין דרויסען, ארייגעפיהרט א פאָליציי-מאן און פערלאנגט, אז מען זאָל די דאמע ארעסטירען, ווייל זי האָט אויף איהר דערזעהן איהר אָוועקגע'גנב'עטען בראסלעט. דערביי האָט זי אָנגעגעבען סמנים אויף דעם בראסלעט, אויף זיינע בריליאַנטען, אויף זיין שלאָס, וועלכע דער פאָליציאנט און אַלע נייגעריגע אָנגעשטעלטע און קליענטען אין דעם גרויסען מאָדע-סאלאָן האָבען באלד גע-פונען, אז עס איז ריכטיג. די יונגע דאמע האָט זיך שטארק פערלוירען און פערשעמט. ווי עס האָט זיך ארויסגע-שטעלט, איז זי א בערימטע פאריזער טענצערין פון דעם גרויסען אפאָלאָ טע-אטער. ווי נאָר זי האָט אָנגערופען איהר נאָמען האָט אפילו די גרעפין גופא אָפ-געשפרונגען אהינטער!.. זיכער, אז זי האָט דעם בראסלעט נישט גע'גנב'עט...

— טויזענד מאָל פארדאָן! — האָט די גרעפין אין דער גרעסטער פערלעגענהייט געזאָגט — איך האָב פון אָנ-פאנג אָן גאָר נישט געמיינט, אז איהר האָט די קלענסטע שייכות צו דער גנבה. איהר האָט איהם געקויפט און אודאי נאָך פיל געלד בעצאָהלט. איך פערלאנג דעריבער גנעדיגע מאדמואזעל פון אייך בלויז, אז איהר זאָלט מיר פריינדליכסט אָנווייזען דעם פערקויפער. וועל איך שוין מיט איהם האָבען צו טון.

די יונגע און שעהנע טענצערין האָט זיך א ווײלע געוועקעלט. ווייזט אויס, אז זי האָט זיך נישט גלייך געקאָנט ענטשליסען צו ענטפערען אויף דער פראגע. אָבער דער פאָליציי-מאן האָט איהר ערקלעהרט, אז אויב זי וועט נישט אָנרופען דעם יובילערס נאָמען, פון וועמען דער בראסלעט קומט צו איהר, דאן טראָגט זי אַליין די פולע פעראנטוואָרטליבקייט. דאָ האָט זי שוין געמוזט ארויסקומען מיט לשון:

— איך האָב אייגענטליך קיין מורא נישט אָנצורופען דעם יובעלירס נאָמען; אין דעם קען נישט שטעקען קיין שום פערברעכען. עס איז בלויז אונאנגענעם, ווייל דאָ האנדעלט זיך וועגען מיינער א פערזענליכער, אנ'אינטימער געהיימ-ניש, וואָס אנ'ארטיסטין האָט נישט קיין געוואוינהייט פאנאנדערצופּויקען.. אָבער ווי באלד, אז ביי אייך, פאָליציי-מאן, זעהט דאָס אויס פערדעכטיג, וועל איך אַלץ אויסזאָגען. דעם בראסלעט האָב איך נישט געקויפט. קיין בעריהמטע ארטיסטין קויפט אַליין נישט איהרע טייערע צירונג, פונקט ווי זי קויפט נישט איהרע פעלצען און איהרע אויטאָמאָבילען. דארויף שיקט איהר גאָט צו גוטע פריינד און פערעהרער, וועלכע שענקען איהר די זאכען...

— וועט איהר, גנעדיגע מאדמואזעל, אזוי פריינדליך זיין און געבען דעם אדרעס פון דעם פערעהרער, וועלכער האָט אייך געשאָנקען מיין בריליאנטע-נעם בראסלעט? — האָט די גרעפין איי-דעל, אָבער מיט אומגעדולד, ווייטער געפרעגט.

— דאָס איז דאָך אָבער גאנץ אומ-נויטיג — האָט די טענצערין אַלץ גע-פרובירט זיך ארויסדרעהן — איך פער-זיכער אייך, אז יענער איז זעהר אנ'-אנשטענדיגער מענש. טאָ פאר וואָס זאָלט איהר מיר צווינגען ארויסצוגעבען מיין אינטימע פריינד?! ער איז א מאן פון א פרוי און א פאָטער פון קינדער. צו וואָס זאָלט איהר פערלאנגען פון מיר אומזיסט און אומנישט צו צושטע-רען זיין גליקליכען פאמיליען-לעבען?... דערמאָנט זיך, וואָס פאר א סקאנדאל דאָס וועט ארויסרופען, ווען זיין ווייב, וועלכע האָט קיין שום אהנונג נישט וועגען אונזערע בעציהונגען, וועט פלוצ-לינג זיך דערוויסען! און צוליב וואָס? צוליב אזא נארישקייט, צוליב אזא לע-כערליכען חשד! גנעדיגע פרוי, איך קען אייך נישט, אָבער אויב איהר זייט א פאריזערין, וועט איהר אַליין לאכען פון אייער אונמעגליכען חשד, ווען איך וועל אייך אויסזאָגען ווער דאָס איז יע-נער מענש, וועלכער האָט מיר דעם בראסלעט געשאָנקען... איהר וואָלט שוין גיכער גלויבען, אז די וועלט איז אונ-טערגעגאנגען, איידער, אז יענער ארי-סטאָקראט וועט האָבען צו טון מיט גנבות און מיט גנבים!...

— אָבער וואָס העלפט עס? — האָט די גרעפין איהר איבערגעשלאָגען — דער בראסלעט איז דאָך פאָרט מיינער, און כל זמן איהר וועט דאָ נישט זאָגען פאר'ן פאָליציי-מאן, ווי ער קומט צו אייך, וועל איך מוזען טראכטען... וועט דער פאָליציי-מאן אייך מוזען ארעסטי-רען...

(ענדע קומט)

זאַל פילהאַרמאָניע

XXXV 1892-1927

מיטוואָך, דעם 16. נאָוועמבער ד. י., 9 אָווענד

גראַנדיעזע XXXV יובילעאום-פיי ערונג

פון לאנגיעהריגען גוט-בעקאנטען געשעפטס-לייטער פון יוד. טעאטער

ה' איסר בעזמאן

ספעציעל צו דער יובילעאום-פייערונג ווערט געשפילט מיט'ן אנטייל פון די בעליבטע אמעריקאנער געסט

אַנאָ און היימאַן יאַקובאָוויטש

דער לעצטער און גרעסטער שלאגער פון גאנץ אמעריקא, ווי אויך לעצטענס אין ווארשא

יודעלע'ס בר-מצוה

אָפערעטע אין 3 אקטען מיט א פראָלאָג פון טאמאשעווסקי, מוזיק פון שלאָס-בערג, רעזשי: היימאן יאקובאָוויטש. הויפט-ראָל „לאה"—אננא יאקובאָוויטש. צום שלוס: א גרויסער דיווערטיסמענט מיט'ן אנטייל פון אנא יאקובאָוויטש, זעווקינא, בירנבוים, באלבירסקי, מאכאראָווסקי, צווייליך, אויך די טאָכטער פון ה' בעזמאן, פרל. רעגינא בעזמאן נעהמט אנטייל אין געזאנג און דעקלאמאציע.

ס'נעהמען אנטייל פרויען: בעזמאן, זעווקינא, מאכאראָווסקא, פאָדערמאן, מענער: אריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באלבירסקי, האמבורסקי, מאכא-ראָווסקי, נייהויז, פאָליאנסקי, צווייליך. מוזיקאל. לייטונג: ל. זעלמאן אדמיניסטראטאָר: א. בעזמאן. ביהנע-לייטער: מאכאראָווסקי.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאָניע-זאל.

אומעטיגע יודען אין א פריילעך שטעטעל אין מעקסיקע.

(ענדע פון דער 3-טער זייט).

וואָס שרייבען אייערע צייטונגען אזוי ווינציג וועגען פאָליטיק?...

— דאָס רופט מען ביי אייך אין אמע-ריקא א גאזעטע? רק מען שרייבט דאָרט וועגען לינקע ליבעס, וועגען גע'גט'ע מיליאָנערשעס און נאָך אזעלכע נאריש-קייטען... פאר אנ'אמת'ן יודען איז דאָרט נישט פערהאן וואָס צו לייענען.

און ער האָט מיט אמאָל אויסגערו-פען:

— גיט אונז פאָליטיק!

ער האָט מיך געבעטען, איך זאָל ארייננשרייבען א בריף צום רעדאקטאָר פון יענער צייטונג און איהם זאָגען, אז ער זאָל געבען מער פאָליטיק און ווינ-ציגער נארישקייטען... איך האָב איהם פערזיכערט, אז דער רעדאקטאָר וועט מיר נישט פאָלגען, אָבער דער יוד האָט דאָס בשום אופן נישט געקענט פער-שטיין.

— סטייטש, וואָס הייסט א רעדאקטאָר זאָל זיך נישט צוהערען צו א גערעכטער טענה?...

פון פאָליטיק זענען מיר איבערגע-גאנגען צו יודישקייט. די אלטיטשקע האָבען געוואָלט וויסען צי אמעריקא האָט עפיס פיינע שולען און גוטע חזנים. אָבער איך בין געווען גענוג פאָרזיכטיג וועגען דעם ענין נישט צו רעדען...

א פאָר שעה האָבען מיר אזוי פער-בראכט, דערנאָך האָבען מיר זיך צו-זעגענט און עטליכע יודען האָבען מיך אונטערגעפיהרט צו דער גרענעץ. אלטע געהויקערטע יודען אין זייערע היימישע מלבושים זענען געגאנגען איבער די גאַ-סען פון טיאוואנא... זנות און שכרות האָט זיי ארומגערינגעלט ווי א שארפער ביטערער און טראגישער קאָנטראסט... און דאָס האָט אזוי געשטאָכען די אוי-גען פון די פרומע זקנים... אזוי בעליי-דיגט.

י. האָראָוויץ

אין פלאמען פון ליבע און האס

140 ראמאַן

קארל האָט א ציטער געטון, און איז נעהנטער צוגעגאנגען צו גרעגואר'ן. ער האָט איהם פארשענד ארייגעקוקט אין די אויגען.

— ווייסט עפיס?

— היט זיך!

— זאָג מיר, וואָס דו ווייסט אזוינס?

— איך ווייס, אז עס איז אָנגעקומען די שעה פון שטראָף... גלויב מיר, אז יעדער מינוט, וואָס דו צעגערסט איז א מפלה פאר דיר!

— אלזאָ, רעד שוין! רעד!

— איך ווייס מעהר גאָרנישט!

קארל האָט א ציה געטון מיט די פלייצעס און א ברום געטון:

— א נאר וועל איך זיין זיך צוצוהערען צו אַלץ, וואָס א משוגע'נער רעדט.

— הייסט עס, אז דו גלויבסט מיר נישט?

— איך גלויב נישט!

— און זאָגסט זיך אָפּ צו אָנשרייבען דעם בריף, וועגען וועלכען איך בעט דיך?

— איך זאָג זיך אָפּ.

— און דו ווילסט נישט ראטעווען לוריע?

— זיין טויט איז נויטיג, אז איך זאָל רוהיג קאָנען לעבען.

גרעגואר איז ענטשוויגען געוואָרען.

אין א ווײלע שפעטער האָט ער זיך אָפגעטרייסעלט פון די טרויעריגע רעיונות, וואָס האָבען איהם געמאטערט, און א זאָג געטון מיט א מאָדנער הארטער און ענערגישער שטים:

— אלזאָ, גוט! איך האָב געטון אַלץ, וואָס איך האָב נאָר געקאָנט. איצט וועל איך זיך שוין גאָרנישט קענען מעהר פאָר-ווארפען.

קארל האָט זיך געלאָזט געהן צום עס-צימער.

ס'האָט אָפגעשלאָגען צוועלף א זייגער.

גרעגואר איז נאָכגעגאנגען זיין ברודער.

אין דעם מאָמענט, ווען קארל האָט ארויפגעלעגט א האנד אויף דער קליאמקע, כדי צו עפענען די טיר, האָט ער איהם פערהאַלטען מיט א פּוצלינגער בעוועגונג, און ארויסגעשעפטשעט.

— קארל!

— וואָס ווילסטו?

— לעצטען מאָל...

— עי, טשעפע זיך אָפּ!

— קארל, אין א מינוט ארום וועט שוין זיין שפעט!

— לאָז געמאך! איך האָב עס שוין גענוג!

ער האָט געעפענט די טיר... איז אריין... און... אַלייכטען געשריי געטון פאר פערוואונדערונג.

ער האָט זיך נישט געריכט עמיצען צו טרעפען אין עס-צימער, ווארום יהודית האָט נעגעסען לעצטעגס אין פערלעס צימער.

איצט איז אָבער דער צימער געווען פול מיט מענשען.

א מאָדנע אימה האָט ארומגעכאפט קארלען.

געוועגדט פונ'ם אינסטינקט, האָט ער זיך אומגעקעהרט צו דער טיר און געוואָלט ארויס.

צו שפעט!

צוויי מענשען האָבען איהם פערשטעלט דעם וועג.

איינעם פון די צוויי האָט ער שוין געקאָנט.

ער האָט זיך דערמאָנט, אז דאָס איז געווען דער פויער, וועלכער האָט מיט עטליכע וואָכען צוריק געבראכט דעם בריף פון פערעלען, צו יהודית'ן.

דער דאָזיגער מענש האָט איצט צו איהם א שמייכעל געטון און זיך אײדעל פערנייגט.

א ביסעל ווייטער פון איהם איז געשטאנען דער אויספאָרשונגס-ריכטער מירענסקי, א צורודערטער, אנ'ערנסטער, און לע'ם איהם א גרוי-האריגער מענש מיט א טעקע אונטער'ן אָרעם — א גע-ריכטס-סעקרעטאר.

אויפ'ן פאָטעל, לע'ם קאמין איז געזעסען פערעלע, און לעם איהר איז געשטאנען יהודית א גרייטע אין יעדער מינוט צו שיצען די שוועסטער איהרע.

גרעגואר האָט זיך דערנעהנטערט צו זיי, איבערלאָזענדיג קארל'ן אַליין שטעהן, ווי א בעשולדיגטען פאר זיינע שופטים.

צווישען די ריכטער איז נאָך געווען דער כעמיקער סארלאָט און קורט לעווענטאל מיט א באנדאזשירטען האנד.

ווען דער ערשטער אומגעריכטער שרעק-מאָמענט איז אדורך, האָט קארל זיך געפרובט צוריק צו בעקומען זיין קאלטבלוטיגקייט.

ער האָט א וואָרף געטון אויף גרעגואר'ן א בליק פון שנאה און פעראכטונג.

— אזוי פיל ליבע, אָנגענעלייגטע געסט! — האָט ער אָנגע-הויבען מיט א לייכטען טאָן — און פאָליע האָט זיך שוין אויך אויפגעהויבען... אָ, עס פרעהט מיך זעהר!.. און דער הער לע-ווענטאל איז אויך דאָ! סאר'א סיורפריז!.. איך האָב געהערט, אז איהר זענט געווען שווער פערוואונדעט אין דער לעצטער שלאכט!.. און מירענסקי! שלום עליכם! איך האָב געהערט, אז אויך דו ביזט געווען פערוואונדעט! ס'איז זעהר שיין פון דיין זייט, וואָס דו האָסט זיך דערמאָהנט אין מיר, און געקומען מיר אָפּגעבען א וויזיט!

ער האָט זיך נאָר פערנייגט צו די, וואָס ער האָט נישט געקאָנט — צו דעם אַלטען כעמיקער און צום געריכטס-סעקרעטאר, און לסוף אויסגעשטרעקט די האנד צו מירענסקי'ן:

— ליבער פריינד, איך בין זעהר צופרידען, וואָס דו ביסט צו מיר א ביסעל געקומען!

דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט אָבער געלאָזט הענגען אין דער לופט זיין אויסגעשטרעקטע האנד, און איז געבליבען שטעהן אומבעוועגליך אויף זיין אָרט.

(פארזעצונג קומט)

א יודישער יונגערמאַן פון לאָדז

ערמאָרדעט פון זיין פרוי'ס געליבטען, א קריסט אין בערלין.

אַ קאָרטען-וואַרפערקע האָט געזאָגט דעם מערדער, אַז דער יודישער יונגערמאַן שטעהט איהם אין וועג פון זיין גליק.

א פרעמדער, א אומבעקאַנטער, א דערשלאָגענער יודישער יונגערמאַן איז פערשליידערט געוואָרען אין דער גרויסער שטאָט בערלין.

שמואל גלאַזער האָט דער יונגערמאַן געהייסען. 34 יאָהר איז ער אַלט געווען, געקומען איז ער קיין בערלין פון פוילען, פון לאָדז. א מאָל איז איהם אין דער היים נישט שלעכט געגאַנגען.

צו 17 יאָהר איז ער שוין געווען א רייזענדער-אַגענט פון א גרויסער לאָדזער קנעפלען-פאַבריק. ער האָט געהאַט א שעהנעם וואוקס, האָט זעהר גרינג און שנעל זיך בעוועגט אין אייניגע שפראַכען. ער פלעגט זיין געקליידעט עלעגאַנט און מיט א פיינעם געשמאַק. דערביי האָט ער געהאַט פיינע מאַניערען. אפילו אין מיטען דער וואָך פלעגט ער טראָגען לאַקירטע שיך און פלעגט טאַנצען ווי דער בעסטער טאַנץ-פראָפעסאָר.

אָט פאַר די אַלע מעלות האָט דענסמאָל די גרויסע לאָדזער קנעפעל-פאַבריק פון זילבערשטיין און שטערנפעלד איהם אויסדערוועהלט צו ווערען זייער שליח און פאָרשטעהער אין פערשידענע לענדער צו פערקויפען זייערע סחורות. ער האָט דענסטמאָל כמעט נאָך נישט געהאַט קיין וואָנצעס, אָבער אויף אַלע פינגער האָט ער שוין דאַן געהאַט בריליאַנטענע רינגען, וועלכע פלעגען פינקלען און מאַכען א רושם נישט ווענינער, ווי זיין פליסיגער ריידען.

ער פלעגט הויפטזעכליך אַרומפאָהרען אין די ווייטע גובערניעס פון רוסלאַנד, ווי אויך אין פערסיען, אין אַפגאַניסטאַן, אין טערקיי און אין אַנדערע ווייטע געגענדען.

די סוחרים פלעגען איהם איינלאַדען צו זיך אין דער היים און דער יודישער שעהנער יונגערמאַן פלעגט שטענדיג וויסען ווי צו בעצויבערן, א מאָל דורך א גוט וואָרט און א מאָל דורך א פערגאַפטען בליק, און צוציהען די הערצער פון זייערע פרויען און טעכטער, אַז זיי זאָלען ווירקען אויף זייערע טעגער און פאָטערס, אַז יענע זאָלען מוזען ביי איהם מאַכען בעשטעלונגען אויף זיינע קנעפלעך.

אַז ער פלעגט זיך אומקעהרען פון זיין רייזע אין די ווייטע לענדער, פלעגט ער פערבלענדען די אויגען פון לאָדזער מעדלעך מיט זיינע פראַכטפולע קליידער, און ער פלעגט זיי פערכשופ'ען מיט אַלערליי נסים. אָפטמאָל נישט-געשטויגענע און נישט-געפלויגענע, וואָס ער פלעגט זיי פון דאָרטען דערצעהלען מיט זיין געשליפענעם צינגעל. אויף די יעהרליכע בעלער און טאַנץ-אָווענדען, וואָס דער וואָיאַזשאָרען-פעראיין פלעגט מאַכען פאַר'ן קריג.

איז איינמאָל צו אַזא וואָיאַזשאָרען-באַל געקומען דער רייכער פאַבריקאַנט זילבערשטיין, דער שותף פון דער קנעפעל-פירמע זילבערשטיין און שטערנפעלד, מיט זיין ווייב און מיט זיינע ביידע טעכטער, זאָשאַ און בראָניאַ. האָט דאָרטען די יונגערע בראָניאַ צום ערשטען מאָל נאָהענט זיך בעגעגענט מיט איהר פאָטער'ס יונגען רייזענדען-אַגענט, סאַמואיל גלאַזער. איז ער איהר באַלד זעהר געפעלען געוואָרען; און אַז ער האָט מיט איהר געטאַנצט דריי וואַלסען, האָט זי זיך צוגעפרעסט צו זיין ברוסט און אויסגעהערט פון איהם א גאַנצען באַרג געפעפערטע מעשיות און אַנעקדאָטען. גלייך נאָכדעם איז זי אין איהם געוואָרען אַזוי פערליבט, אַז זי האָט שוין דעם גאַנצען אָווענד פון איהם נישט געקענט זיך אָפרייסען, און אַז ער האָט דערנאָך א כאַפּ געטון א „קאַדריל" מיט אַנ'עלטערער שוועסטער פון דעם צווייטען שותף פון דער פירמע, האָט זי, בראָניאַ, געברענט פון איפערזוכט, און האָט זיך נישט געקענט בערוהיגען, ביז איז איז פון דאָס ניי נישט אריינגעפאַלען אין די אָרימס פון איהר פאָטער'ס יונגען און שעהנעם „וואָיאַזשאָר"...

דער אַלטער זילבערשטיין איז געווען שטאַרק אומצופרידען, פון זיין טאָכטערס ליבע צו זיין וואָיאַזשאָר גלאַזער.

גלאַזער האָט אויך ווייטער נישט אויפגעהערט זיינע שטילע בעגעגענישען מיט זיין בעלעבאָס שעהנע טאָכטער, און אין א שעהנעם זומער'דיגען פאַרנאַכט זענען זיי גאָר אַוועקגעפאָהרען קיין וואַרשאַ און געשטעלט א חופה... צופרעסט האָט דער אַלטער זילבערשטיין זיך געכעס'ט און האָט זאָגאַר געשוואוירען, אַז ער וועט זיין בראָנקע'ן מעהר אויף זיין שוועל נישט אַרויפלאָזען. דערנאָך אָבער האָט ער זיך פאָרט איבערגעבעטען מיט זיין מיזינקעלע, וועלכע ער האָט זעהר ליב געהאַט, און האָט געמוזט אָריינגעהמען צוריק צו זיך זיין אומגעווינשטען איידעם...

גלאַזער איז נאָכדעם נאָך אַלץ א היבשע צייט אַרומגעפאָהרען איבער דער וועלט, אָבער שוין גאָר אויף אַנ'אַנדער שטייגער. די גרויסע לאָדזער קנעפלעך-פאַבריק איז שוין נישט געווען איהם גאָר א ווילד-פרעמדע. אַלע האָבען געוואוסט, אַז ער האָט צו איהר איצט שוין גאָר א נאָהענטע שייכות, און אַז הגם אָפיציעל זענען נאָך דאָרטען די בעלעבאַטים די צוויי שותפים, זילבערשטיין און שטערנפעלד, האָט שוין גלאַזער דאָרטען אויך גאָר א גרויסע דעה.

סאַמואיל און בראָניאַ האָבען די ערשטע יאָהרען געלעבט צווישען זיך גאַנץ גוט. ביידע שטאַרק לייכטזיניג, פלעגען אָפטמאָל צווישען זיי, אמת, פאָרקומען „הויז-סצענעס" צוליב אייפערזוכט, אַמאָל נישט גאָר גאַנץ אומזיסטע און אַמאָל גאָר אָהן א שום אורזאַכע. מען איז אָבער ביידע דאָך יונג און שעהן געווען און זייער מאַטעריעלע לאַגע איז דאָך געווען א גליקליכע אָבער דאָס ראָד, וועלכעס האָט זיך געהאַט א דרעה געטון און צומאָלען און פערניכטעט מיליאָנען לעבענס און מיליאָנען פאַמיליען-גליקען, — אָט דאָס ראָד האָט זיי אויך פערכאַפט. אין די שווערע מלחמה-יאָהרען און אין דעם שווערען עקאָנאָמישען קריזיס, וועלכער איז דערנאָך געקומען, איז דער גאַנצער יודישער מסחר אין גאַנץ פוילען, זעהר געפאַלען געוואָרען.

די קנעפעל-פאַבריק פון שטערנפעלד און זילבערשטיין האָט זיך געמוזט פערמאַכען, איהרע בעלעבאַטים האָבען באַנקראָטירט און גאָר מיאוס באַנקראָטירט. מען האָט זיי געזאָלט אַרעסטירען און אַריינזעצען אין טורמע צוליב געפעלשטע וועקסלען. דער ערשטער שותף שטערנפעלד האָט זיך גענומען דאָס לעבען, אַרויסגעשליידערט זיך דורכ'ן פענסטער פון פינפטען שטאָק אויפ'ן גאַס אין מיטען העלען טאָג; דער צווייטער שותף, דער אַלטער זילבערשטיין, איז געלאָפען אין דייטשלאַנד, וואו ער האָט געלעבט אין גרויס דחקות און איז גאָר אין גיכען געשטאָרבען פון א האַרץ-שלאַג (זיין ווייב איז שוין פריהער געווען טויט).

ראַטעווענדיג זיך פון געריכטליכער פערפאָלגונג צוגלייך מיט זיין שווער, האָט שמואל גלאַזער, צוזאַמען מיט זיין פרוי בראָניאַ און מיט זייער איינציג קינד סאַלאָמע, ווי אויך מיט זיין אַלטער מוטער, אַנ'אַלמנה, זיך בעזעצט אין בערלין. דאָ האָט ער אויסגעפרובירט א צעהנדליג פרנסות, זיי האָבען אָבער איהם אַלץ קיין מעגליכקייטען נישט געגעבען צו ערנעהרען זיין קליינע פאַמיליע, ביז ער איז געוואָרען א קעלנער אין א רעסטאָראַן אויף דער הויפט-האַנדעלס-גאַס פון בערלין, אויף דער „פרידריך"שטראַסע. גלאַזער'ס פערדינסטען זענען דאָ געווען נישט זעהר גרויס. ער פלעגט דאָ פערדינען קוים אויף זיין אויסקומעניש.

אָט דאָס האָט זיך אויסגעלאָזען פון גאָר די גליקען, וועלכע האָבען אַמאָל אַזוי ליבליך געשמייכעלט צו דעם פערליבטען פאָר-פאָלק. אין עטליכע יאָהר איז אַלעס אַוועק מיט רויך! ערגער איז אָבער וואָס עס איז פון צווישען זיי איצט מיט אַמאָל אויך פערשוואונדען געוואָרען זייער, פריהערדיגער „שלום-בית", זייער ליבע פון איינעם צום אַנדערען. ביידע זענען זיי נאָך יונג געווען; ביידע האָבען זיי נאָך געבענקט נאָך פערגניגענס און לעבענס-לוסטיגקייט, צו וועלכע זיי זענען געוועהנט געווען פון די קינדערשע יאָהרען, — און די איצטיגע נויט און אָרימקייט האָבען זיי ביידען זעהר בעדריקט און דערצאָרענט... פלעגען זיי ביידע אויסגיסען זייער בייזן האַרץ איינער אויפ'ן אַנדערען. עפּעס א בעזונדערע פרייד איז ביי זיי געווען איינער דעם אַנדערען צו פייניגען, צו מאַטערען, אויפצופּסען לעבעדיגערהייט. איינער פלעגט זיך פערהאַלטען צום צווייטען מיט חשד, מיט אומצוטרוי.

האָט זיך אָבער אויף זייער שלים-מזל, געהאַט אריינגעמישט צווישען דעם פאָר-פאָלק א דריטער.

אין דעם זעלבען הויז, וואו זיי האָבען געוואוינט אין צוויי ענגע צימערלעך, האָט פערנומען א גרויסע און פראַכטפולע דירה דער בריליאַנטען-הענדלער וואַליגאָראַ. א הויכער, א דיקער גריך פון אינזעל מעטהילענע, וועלכער האָט זיך בעזעצט אין בערלין פון נאָך דעם קריג אָן.

דער רייכער גריכישער סוחר וואַליגאָראַ האָט דאָ געלעבט גאַנץ אַליין. מען האָט געשמועסט, אַז ער האָט אַמאָל אין דער היים געהאַט א ווייב. צי איז זי געשטאָרבען, צי האָבען זיי זיך געשיידט, צי האָט ער זי אַוועקגעוואָרפען, אָדער זי איז פון איהם אַנטלאָפען — דאָס האָט קיינער נישט געוואוסט. נישט זייענדיג קיין גרויסער בריה אין דער דייטשער שפראַך, פלעגט ער זיך האַלטען פון דער ווייטענס פון אַלע שכנים אין הויז. די איינציגע נאָהענטע בעקאַנטשאַפט, וועלכע ער האָט דאָ געמאַכט, איז געווען מיט דער יודישער פאַמיליע פון לאָדז. סאַמואיל גלאַזער האָט אַמאָל, ווען ער איז נאָך געווען א רייזענדער פון קנעפלעך פון דער פירמע זילבערשטיין און שטערנפעלד, אָנגעשפּאַרט אַזש אין גריכענלאַנד און האָט דעריבער גערעדט אַביסעל גריכיש, און דער איינזאַמער וואַליגאָראַ האָט זיך דערפרעהט, ווען ער האָט דאָ געפונען א מענשען, וועלכער קען איהם פערשטעהן און וועלכער קען זיין היימאַט. פלעגט ער אַהער אָפט אַריינקומען און איז דאָ געוואָרען כמעט א גאַנצער בן-בית. אַזוי-אַרום איז ער אויך בעקאַנט געוואָרען מיט בראָניאַ'ן, מיט גלאַזער'ס יונגער פרוי... זי איז איהם באַלד שטאַרק געפעלען געוואָרען מיט איהר הייסען טעמפּעראַמענט, מיט איהר שלאַנקער און לייכטער פיגור, וועלכע האָט איהר נאָך אַלץ געמאַכט עהנליך צו א מיידעל פון ניינצעהן, צוואַנציג יאָהר, הגם זי איז שוין געווען איבער צוויי און דרייסיג... ווי א מאַנסביל פון די גאַנץ וואַרימע געגענדען, איז ער תיכף אויפגעפלאַקערט געוואָרען צו איהר; ער האָט א לענגערע צייט בעהאַלטען זיינע געפיהלען טיעף אין האַרצען, נישט זייענדיג זיכער, אַז זיי וועלען געפינען דעם געוואונשטען אָפקלאַנג אין דעם האַרצען פון דער יונגער פערהייראַטער יודישער פרויענצימער. ער האָט נאָר בלויז אַלץ מעהר גענומען אַרויסווייזען צו איהר זיין רחמנות צוליב איהר אָרימקייט, צוליב איהר שלעכטער קליידונג...

(סוף מאָרגען)

ווילדע — און — בלוטדורשטיגע בעסטיעס

צוזאַמען מיט א פינסטערע באַנדע רויבער פיהרען אונגעהויערע קאַמפען מיט'ן העלדישען

ראַבינזאָן און דזשונגלי 339

איבערמאַרגן פּרעמיערע אין קינא „CZARY"

פאַר קינדער און יוגענד וועלען פאָרקומען ספּעצ. סעאַנסען צו נידריגע פרייזען.

טעלעגראַמען.

אפגעשאַפט דעם פּאַרלאַמענט אין איטאַליען,

בערלין, 14. (ספּ. טעל.) די אָוונד-צייטונגען טיילען מיט פון רוים, אַז דער גרויסער ראַט פון דער פאַשיסטישער פּאַרטיי האָט ענדגילטיג בעשלאָסען צו ליקווידירען דעם פּאַרלאַמענט, אנשטאָט דעם איצטיגען פּאַרלאַמענט וועט געגרינדעט ווערען א „ראַט פון 400", וועלכען עס וועלען אויסקלייבען 13 „פּראָדוקטיווע" איטאַליענישע אָרגאַניזאַציעס, אַרבייטס-געבער און אַרבייטס-נעמער. די אָרגאַניזאַציעס וועלען פאָרלייגען זייערע קאַנדידאַטען דעם פאַשיסטען-ראַט, וועלכער וועט זיי קאָנטראָלירען און בעשטעטיגען.

שניי-זאַווערוכעס און פרעסט אויפ'ן באַלטיק.

טאַלין, 14 (אַטע) אין טאַלין הערשט א שניי-זאַווערוכע. דער ראַד-פערקעהר אויף די גאַסען איז געשטערט ס'האָבען זיך אָפגעשטעלט די טראַמוואַיען און די אויטאָבוסען.

שטאָקהאָלם, 14 (אַטע) אין צפון שוועדען הערשען פרעסט ביז 32 גראַד רעאָמיור. דער צפון-טייל פון'ם באָטנישען ים-אויסגוס איז פערפרוירען געוואָרען, טראָץ דער פערשטאַרקטער טעטיגקייט פון די אייזברעכער שיפען האָט דער שיפען-פערקעהר זיך געמוזט אָפשטעלען.

די טראַנספּאָרטען פון אייזען-רודע האָבען פון לאַפּלאַנדיען געמוזט געשיקט ווערען דורך אַנ'אומוועג מיט דער יבשה.

א קאַטעדרע פאַר יודישער געשיכטע אויפ'ן סאַלאָניקער אוניווערסיטעט.

סאַלאָניקי. (יט"אַ). דער גריכישער בילדונגס-מיניסטער האָט מיטגעטיילט, אַז אין קורצען וועט געשאַפען ווערען א קאַטעדרע פאַר דער יודישער געשיכטע אויפ'ן אוניווערסיטעט אין סאַלאָניקי.

ווי מיר ווערען געוואָהר, וועט די קאַטעדרע איבערגעגעבען ווערען דעם בעקאַנטען געשיכטע-פאָרשער פּראָפ. לאַזאַר בעלעלי. דער ערשטער ציקל לעקציעס פון פּראָפ. בעלעלי וועט אַרומנעהמען דעם אַראַביש-שפּאַניאָלישען פעריאָד פון דער יודישער געשיכטע אין די יאָהרען 1000 ביז 1492 לויט דער קריסטליכער צייטרעכנונג.

נייע עמיסיע פון „סקאַרבאָווי בילעטן".

וואַרשאַ. 14 (טעלעפאָניש) אין נומער 257 פון „מאָניטאָר פּאָלסקי" איז אָפּגעדרוקט א נייע פעראָרדנונג פון'ם פינאַנץ-מיניסטער, וועגען אַרויסלאָזען די 17. סעריע פון די פינאַנץ-בילעטען. זיי וועלען ערשיינען דעם 15 ה. ח. (היינט) אין אָפּשניטען צו 10.000 זל. מיט'ן צאָהלונגס-טערמין פון 31 דעצעמבער 1927 אויף דער אַלגעמיינער סכום פון 25 מיליאָן זל. און זענען פּראָצענטירט מיט 6 פּראָצ. א יאָהר.

די פינאַנץ-בילעטען וועלען אויסגעקויפט ווערען אָנהויבענדיג פון 31 דעצעמבער 1927 ביז'ן 30. יוני 1928.

גוואַלדיגע שרפה אין א טשיקאַגאָ'ער האָטעל.

ניו-יאָרק, 14. (ספּ. טעל.) אין טשיקאַגאָ איז אומגעקומען אין פלאַמען איינער פון די גרעסטע דאָרטיגע האָטעלען. 8 פרויען און קינדער זענען פערברענט געוואָרען און 13 פערזאָן זענען פערוואונדעט.

סאָציאַליסטישער זיג בעת די וואַהלען צום דאַנציגער פאָלקס-טאַג.

דאַנציג, 14 (טעלעפאָניש) די וואַהלען צום דאַנציגער סיים האָבען געבראַכט א ריזיגען נצחון פאַר די סאָציאַל-דעמאָקראַטען, דאַגעגען זענען שטאַרק אָפּגעשוואַכט געוואָרען די דייטש-נאַציאָנאַליסטען. די מאַנדאַטען-פערטיילונג איז פאָלגענדע: סאָציאַל-דעמאָקראַטען 42 (פריהער 30); דייטש-נאַציאָנאַלע 25 (פריהער 33); צענטרום — 18 (פריהער 15), קאָמוניסטען 8 (פריהער 11), ליבעראַלען 4 (פריהער 8), פּאָליאַקען 3 (פריהער 5), דייטשע פאָלקס פּאַרטיי 5 (פריהער 6). די היטלעראָווצעס, וועלכע האָבען פריהער געהאַט 7 מאַנדאַטען האָבען איצט בעקומען קוים —1. די איבעריגע גרופּירונגען האָבען בעקומען צו 1 מאַנדאַט.

Dr. med.
I. Dynenson
קינדער-קראַנקהייטען
9 פּאָלודניאָוואַ 9
טעלעפאָן 23-70
צוריקגעקעהרט.
נעהמט-אָן פון האַלב 5 ביז 6 און אין דער לעטשניצע „סאַלוס" גליבאָקאַ 41, פון 1½—12½.

Dr. med.
E. SZERESZEWSKA
קינדער-קראַנקהייטען
נעהמט אָן טעגליך פון 8—9 פריה און פון 4—5 נאָכמ.
66 צעגעלניאַנאַ 66
330 (רוג קילינסקי) טעל. 65-45

מעבעל | קויפט נישט קיין | מעבעל
מעבעל
בעפאַר איהר איבערצייגט אייך נישט איז מיין
44 מעבעל-געשעפט 44
גדאַנסקאַ (דלוגאַ)
טעלעפאָן 62-56
CH. ŁAZNIK
נאָר בא מיר קענט איהר בעקומען פערשידענע **מעבעל** שעהן גוט און ביליג.
בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואַנע, בעטלעך, ניי-מאַשינען, סאַמאָוואַרען, אַנציגער א. א. וו.
איך צאָהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

עלעגאַנט געקליידעט

קאָנט איהר נאָר געהן ווען איהר מאַכט זיך אַ מלבוש זאָלט איהר פריהער בעזוכן דאָס לאַנג עקזיסטירענדע געשעפט פון

יודישע לאַנגע מלבושים אַגראַראַוואַ 8

ווי איהר בעקומט שטענדיג אויף לאַגער ווינטערדיגע, זומער-דיגע און קינדער מלבושים פון די בעסטע סחורות. אַנ'איי-גענעם ווערקשטעל מיט די בעסטע שניידער-אַרבייטער.
בעמערקונג: אויף בעשטעלונגען בעזיץ איך אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע סחורות. אויסנאַהמס-פרייזען פאַר חתונה-אויסשטייער

חיים מאַנדראַוואַסקי 8 אַגראַדאַוואַ 8

פאַרערט איבעראַל — נאָר די פּאַ-טענטירטע

פעלד-בעטען

Palma-Patent פּרוביהן מיט דער פאַבריקס-מאַרקע

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף 3 יאָהר

שטעטס אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בע-טען, אַמעריקאַנקעס קינדער-וועגעלעך, קינ-דער-בענקעלעך אויף רעדלעך ווי אויך מעטאַל-מעבעל.

מאַטראַצען

געבעטע, שאַטשאַ-ווע און האַנאַריסקע

קאָזעטקעס און טאַפטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט וועגעלעך חיים אַרער גרוין 17 זל., פּאַלמאַ-בעטלעך 14 זל.

[…]ע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פרייזען.

הורט. זעמטליכע רעפּעראַטורען. דעטייל.

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעלעפאָן 85-31.

טלתים-פאַבריק

אויספאַרבעטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טלתים כמו טערקישע, ווי אויך טלתים-קטנים הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי א. ח. ציטריגאָווסקי קאַמיענגאַ 1.

אין צוריטען מויער פאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 298
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אלטע טלתים צו וואַשען.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

אין ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	גאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד״ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1 — 2
ד״ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד״ר פּאַפּירני	פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5—6
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהיים.	4-5 ווג. 1—2
ד״ר ווייגבערג	אינג. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד״ר סטיפעל	רענטגען	12- 2 4—6
א. גראַזשענטשיק	צאָהן-ארצט	3—7
נ. ראַיעס	צאָהן-ארצט	9—2

צאָהן-פּונקדהילונג, בעליכטונגען, קאַראָנען, מאָסטען א. א. ח. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונ-גען קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכם.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

Dr. med.

WOLF EYCHNER

פרויען - קראַנקהייטען
און אַקושעריע

נ׳יערזער 11 טעל. 72-34

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכם. אין דערהיים פון 6-8 אָוו.

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען. רענטגען-שטראַהלען, רענטגען-בעשטראַהלונג און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 12—3 נאָכם. און פון 6—9 אָוונד.

Dr. med.

L. Pikielny

ספּעציאַל-ארצט פאַר
רען, בלאָזען און האַרן-
קראַנקהייטען

Nawrot 8

telefon 19-90.

עמפּפאַנגט פון 4—7 אין אָוונט

Dr HELLER

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און
וועגערישע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגן אויף

2 נאַווראָט 2

נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4—8 אָוו. פאַר פרויען ספּעציעל פון 4—5 נאָכם. 299

קירזשנער-ווערקשטעל

ערשטקלאַסיגער

M. FARBER, Piotrkowska 27

קווער אַפּיצינע, ערשטער שטאָק.

ס'ווערען אָנגענומען זעמטליכע **פּעלץ-אַרבייטען** לויט די נייעסטע מאָדעלען צו מעסיגע פרייזען.

ספּעציאַליטעט פון דאַמען-מענטעל. 121

פּעלץ-ווערקשטעל פון ח. האָכענבערג קאַמיענאַ-גאַס 2

נעהמט אָן אַלערליי קירזשנער-אויסאַרבייטונגען לויט די נייעסטע אויסלענדישע פאַסאָנען און פיהרט אויס רעיעל און צו קאָנקורענץ-פרייזען. ספּעציאַליסט פון פּאַקען-מאַנטלען, פּאָקענע היטלען ווי אויך שטריימלען.

מיט אכטונג ח. האָכענבערג, קאַמיענגע 2, פּראָנט-געוועלב.

אַ מבילגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען!

קען מען קויפען אַלערליי

פוטער-וואַרען

.... נאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע ....

ל. ב. פעפער, וואַסכאַדניאַ 42

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגע-פיהרט פּינקטליך און רעיעל. 920

Specialista dla przepukliny

Wynalazca patent. bandaży

מיט 20-יעהריגער פּראַקטיק בעקאַנטער ספּעציאַליסט **ראַפּאָפּאָרט** פון לעמבערג, בראַטיסלאַוואַ 8 איז געקומען נאָך לאָדז און נעהמט אָן לײַדענדע אויף פערשי-דענע געברעכליכקייטען און קערפּער-פעהלערן, ווי: 1) **ריסטען-ברוכען**, וואָס פאַלען אַריין אין פיס (אַמער-בייטל) נאַבעל-ברוכען, בויך-ברוכען, נאָך-אָפּעראַציע-ברוכען, אויך **גאַל-שטיינער**, הענג-בויך א.ז.וו. ס'ווערט געהיילט מיט די נייעסטע ספּעציאַל היילבאַנדאַזשען פון אייגענער ערפינדונג, וואָס איז געוואָרען אָנערקענט דורך מעהרערע פּראָפעסאָרען, 2) **פערקרומטע פּלייצעס** (הויקערס) לעהמונגען, געשוואָלענע פיס, העלפט דעם קראַנקען מיט די נײַסטע הייל-אַפּאַראַטען.
ספּעציאַליסט ראַפּאָפּאָרט איז געוואָרען בעשאָנקען אויך מיט אַ גאָלדענעם מעדאַל. ספּעציאַליסט דיר. ראַפּאָפּאָרט נעהמט אויף ליידענדע

ביי **גרינבוים, זגערזשער № 17**

אַנ׳

אַרבייטער

צו אַ האַנדוועגעלע איז זאָפאָרט נויטיג אין דער גילזען-פאַבריק

זאַכאַדניאַ 66. 334

אַלעצט צימער

פאַר אַנשטענדיגע פּערזאָנען אויף אַ פּאָר בעטלעך צו שלאָפען, זאָפאָרט צו פער-דינגען אויף חודש-געלד. צו ערפאַהרען ביי ה׳ בלומעל, זאַכאַדניאַ 30. 342

א געוועלב

מיט אַ גרויס שויפענסטער און אַ שטוב איז צו פער-מיטען אויף עק צעגעל-ניאַנאַ און גדאַנסקאַ גאַס. צו ערפאַהרען צעגעלניאַנאַ 2 ביי דער מאַדיסטקע פון 2—4

א יונגערמאַן

זוכט אַ פּאָסטען ביי וואָס עס זאָל נישט זיין פאַר אַ מעסיג געהאַלט. צו ערפאַה-רען אין אַדמינ. אונטער ליטערע „J. K." 333

Dr. med.

BRAUN

פּאָלודניאָוואַ 28

טעלעפאָן 40-26

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און סענער-שוועכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (הויר-אויספאַל)
יעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונד.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78.

הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

8-ונג ה״ה פריזיערס!

איך בעזיץ אַ רייכען אויסוואַהל פון

קעלנישע און בלומען-וואַסערן

צו זעהר נידריגע פרייזען פון 3.60 אַ קילאָ

וועזשעטאַל נאָר	3.— „ „
פּיקסין	7.75 „ „
ברילאַנטין	3.60 „ „

ווי אויך אַלע אַרט פריזיער-צובעהערע צו פאַבריקס-פרייזען. מיט אכטונג

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 11

מלמד

פאַר 3 קלאַסען אַ וואָד ווערט געזוכט מיט קינ-דער וואָס לערנען אין פאָלקס-שולען: חומש, רש״י נ״ך משניות, גמרא יהדות היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברע-איש און יודישע בריוו וועלכע צוזאַמענשטעלען דורכ'ן בעוואוסטען אָרטאָדאָקסישען העברעאישען לעהרער י. ד. ראַ-זענפעלד, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6 קווער אָפ. רעכטס 2 שט. נעם. ס'ווערען אויך אָנגענומען אָנפאַנגער פון 5 יאָהר אָן

אַ שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! ערפאָלג גאַראַנטירט!

צוליב אַבריזע

—::— ביליג —::—
צו פערקויפען 5 שטריק-מאַשינען

1) אַנ׳8-טער 70 cm. ברייט	3) אַנ׳8-טער 8 cm. ברייט
2) אַ 7-נער 21 cm. „	4) אַ 12-ער 23 cm. „

5) אַ 5-ער 32 cm. ברייט. 304

און אַ איבערהענדליכע נעהמאַשין אַלעם אויסלענדישע פאַבריקאַציע
וואָלטשאַנסקאַ 129 אין פאַרבענגעשעפט **R. Roesner**

אַ גרויסער אויספערקויף פון

מאָלער-שאַבלאָנען

ביי א. פישאָוויץ, לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 9
ביליג צו פערקויפען אַ קריטע-מאַשין. 299

ZAKŁAD RYSOWNICZY i malowania ręcznego

M. Szwarcowski

NARUTOWICZA 36, tel 35-25.
stale na składzie wielki wybór wzorów do haftu ręcznego i maszynowego. – Ceny niżej konkurencyjne. 970

נאָר געצעהלטע טעג!

ד

ורכפאָהרענדיג פון פראַנקרייך האַלט זיך אויף אַ וועלט-בעריהמטע טרעפערין און קענערין פון

חכמת היד און צורת הפרצוף

Mademoiselle Inorczafja

טרעפט אויף אַלע דריי צייטען, און רופט אויף אָן נעמען פון בעקאַנטע און אומבעקאַנטע. פאַרשט אויס פערשידענע סודות פון שלעכטע פערלעגענהייטען. זעהר ביליגע פרייזען. – – איך רעד דייטש, פּויליש, פראַנצויזיש.
אַדרעס: **ZAWADZKA 39** פראָנט, פּאַרטער.
נעמט אויף פון 10 פריה ביז 9 אָוונד. 327

בעקאַנטמאַכונג.

די אַלע. וואָס האָבען געליטען **שאַדען** פון **סרפה** בעת דער שרפה אויף דער באַהן-סטאַציע אין **לעשנאַ** (פּויזנער דירעקציע), ווערען געבעטען אין זייער אייגענעם אינטערעס אָפּצוגעבען זייערע אַדרעסען אין מעגליכסט קורצסטער צייט אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אונטער ליטערע "M. J." 328

איך בעזיץ אַ פּראַנטאָווע וואוינונג

אויף דער נאָוואָמיעסקאַ גאַס

און איך וויל זיך בעטייליגען אין שותפות מיט איינעם, וואָס האָט סוויטער-מאַשינען.

צו ערפאַהרען אויף דרעוונאָווסקאַ 7

פּראָנט אין קאָוויאַרניע פון 10 ביז 3 נאָכם. 332

ענטשולדיגונג.

דערמיט ציה איך צוריק מיין שריפטליכע בעליי-דיגונג געגען ה׳ **אַלעקסאַנדער שענמאַן** וועגען דעם פּראָצעס, וואָס איז געווען אין קרייז-געריכט צווישן מיר און **שלום נוימאַן** פון 19/8 1926, דעציזיע מ׳ 11.804/25. גלייכצייטיג דאַנק איך דעם ה׳ **אַלעק-סאַנדער שענמאַן** פאַר די מיר געשענקטע שטראָף, וואָס דאָס געריכט האָט אַרויסגעגעבען 26/X 1927.

ה. גוטערמאַן. 335

מיט די לייכטסטע מעטאָדע

און אויסוועגדיג לערגען די ווערטער קאָן מען ערלערגען גרינדליך אין אַ קורצער צייט פּויליש, העברעאיש, דייטש, ענגליש, פראַנצויזיש און עספּעראַנטאָ. פּראָבע-לעקציע גראַטיס. 8 גילדען מאָנאַטליך.

ביי **יאַנאָווסקי, וואָסכאָדניאַ 6.**

א טיכטיגער שטעמפּעל-זעצער 342

און וואַלקאַניזירער ווערט געזוכט אין שטעמפּעל-פאַבריק

ל. יאַסקאָוויטש, פּעטריקאָווער 27.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 63-37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד״ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9½-12 4-5
ד״ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד״ר לוביטש	הויט-און געשלעכט-קר.	12—2
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גמיטיגע קר.	1—3
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—2
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—3
ד״ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פיזיקאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון בעשטראַהלונג אייג-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמט [...] אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	10—2 נם.
ד״ר לאַזשינסקי סמאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-ארצט	5—7

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, פּלאָמבען א. אַ. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

צאָהן-ארצט LEKARZ-DENTYSTA

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט בעשטראַהלונג, ספּעציע-לער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—12 פערמיטאָג און פון 3—7 אין אָוונד. צו ביליגע פּרייזען. 1421

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.